Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 35 (13830) | 1975 оной февралиин 11, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

[С]ОВЕТ ЭРДЭМ [Т]ЕХНИКЫН ҮШӨӨ [Н]ЭГЭ ИЛАЛТА!

[«С]АЛЮТ-4» ГЭЖЭ СТАНЦИИН [ЭК]ИПАЖ ГАЗАРТАА БУУБА

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

[«С]алют-4» гэжэ жолоодогдодог научна станци [«]Союз-17» гэжэ транспортна онгосо дээрэ 30 [х]ой турша соо шэнжэлгэнүүдые хэhэнэй hүү- [...] космонавтнууд нүхэд Алексей Александрович [Гу]барев, Георгий Михайлович Гречко 1975 оной [февра]лиин 9-дэ Москвагай сагаар 14 час 03 мину- [та]да Газартаа бусажа ерэбэ.

[«С]оюз-17» гэжэ транспортна онгосо дээрэhээ та- [...]hан аппарат Советскэ Союзай газар дайда [...] хараалагдаhан райондо—Целиноград хотоhоо [...]ойгуур 110 километртэ бууhан байна.

[...]уhанайнь hүүлээр космонавтнуудай бэенүүд [...]

[Г]азарта буухаяа бэлэдхэл хэхэ үедөө космонавт- [...] научна шэнжэлгэнүүдтэй материалнуудаа, [...]ба кинопленкотой кассетэнүүдээ, борт дээрэ- [...]урналнуудаа «Союз-17» гэжэ транспортна он- [го]соогоо оруулаад, досоохи үүдыень хааhан [...]

[Мо]сквагай сагаар 9 час 08 минутада «Союз-17» [...] транспортна онгосо «Салют-4» гэжэ станци- [...]айсуулагдаба. Замhаа доошоо буухынгаа ур- [...]ээ экипаж онгосын замыень тааруулаад, [...] тормозлодог двигателиин түхеэрэлгэ хүдэл- [...] Двигателиин хүдэлжэ дүүрэхэдэ, онгосын та- [...]нууд хубаарилагдажа, буулгагдадаг аппарат [...]оо орожо захалба.

[...]илометр үндэртэ парашюдай түхеэрэлгэ хү- [...]дөө. Газарта дүтэлжэ ябаха үедөө дорьбоо- [...]олэхэнөөр бууха түхеэрэлгын ашаар аппа- [...]алиханаар Газарта бууба.

[...]нда соо 20 метр хүсэтэйгөөр hалхилжа, бүр- [...]бордоhолжо байха үеэр эдэнэр бууhан байна. [...]усаарнь медицинскэ шэнжэлгэ хэхэдэнь, нү- [...]убарев, Гречко гэгшэд удаан саг соо зам- [...] соогуур ниидэлгые hайнаар дабажа гара- [...]байна гээд элирхэйлэн харуулба.

[Зам]буулинай дайда соогуур удаан саг соо ниидэл- [...]э үедөө Нарые, планетэнүүдые, электро-су- [...]та туяаралгын спектрэй элдэб хэмжээнтэй [...]шэдые шэнжэлhэн, эрдэм, наукын арадай [...]н аша туhада Газарай нюрууе, атмосферые [...]игээ үргэлжэлүүлhэн, замбуулинда ниидэл- [...]нэй бэе махабадта ямараар нүлөөлдэг байл- [...]шадань шэнжэлхэ медико-биологическа тур- [...]нуудые хэhэн байна.

[Сов]етскэ Союзай газар дээрэ байдаг, мүн СССР- [...]укануудай академиин Атлантиин океан (оо- [...]тамаржа ябадаг «Академик Сергей Королёв», [...]на», «Невель» гэжэ эрдэм-шэнжэлэлгын суд- [...] дээрэ тодхогдон табигдаhан хэмжэлгын [...]нуудай түхеэрэлгэнүүдэй ашаар «Союз-17» [...]амбуулинай онгосотой, «Салют-4» гэжэ стан- [...] холбоон хэгдээ.

[...]а бордоhотой байгаашье hаань, бэдэрэлгын [...] буулгагдадаг аппарадые дары түргөөр оло- [...]осмонавтнуудые эндэhээ абаашаба.

[«Са]лют-4» гэжэ замбуулинай станциин, «Союз- [...]жэ транспортна онгосын хамтаараа ниидэхэ [...]гдэhэн научно-техническэ шэнжэлгэнүүд, [...]ганууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Абта- [...]эдээсэлнүүд шэнжэлэгдэжэ байна.

[«Са]лют-4» гэжэ станци ниидэлгээ үргэлжэлүүл-

ПАРТИИН УРЯАДА ХАРЮУ

БАГША НЭРЭЕЭ ХҮНДЭЛЖЭ...

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгые уншаад байхадаа, олон бодол толгой соо ороно. Тэрэ Хандалгын түрүүшын үгэhөө эхилээд, hүүлшын сэг хүрэтэр — мүр бүхэниинь Центральна Комитедэй этигэл найдабаряар нэбтэрэнхэй. Түрэл Коммунис партимнай совет арадтаа, ондоо үгөөр хэлэбэл, манда тон ехээр этигэжэ, найдажа байна гэжэ мэдэрхэдэш, досоо жэгтэй зохид, гэрэлтэй болоходол гэнэ.

Гадаадын интервентнүүдэй залуу совет гүрэндэ добтолоод, дотоодын элдэб янзын этэгээдүүдэй граждан дай үүсхээд байhан бэрхэшээлтэ үдэрнүүдтэ «Социалис Эсэгэ оромнай аюулда ороод байна» гэжэ Ленин багшын арад зондо хандаhые hаная. Сабхишьегүй, шархи үмдэhэн, үгышье hаа, хүл нюсэгөөр аад, үлэн хооhон шахуу ябажа, засагаа гартаа абаhан хүдэлмэришэн анги үгытэй таряашадтай хамта залуу Совет гүрэнөө аршалаа hэмнай. Партиин зүгhөө Ленин багшын хэлэhэн үгэ тиимэ хүсэтэй байгаа!

Тэрээн шэнги, түрэл партиингаа Хандалгые уншахадаа, Центральна Комитедэй этигэлые мэдэрхэдээ, үргэн ехэ Эхэ оронойнмнай ажалша хүн бүхэн 1975 онийе ажалай баатаршалгын жэл болгохо, юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэhэн эрмэлзэлдэ абтаа ёhотой.

Хандалга соо арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хабаатай мүрнүүд бии. Жэшээнь, үүсхэлтэ ажалаараа хүнүүдые ажалай шэн габьяада, туйлалтануудта зоригжуулхые, коммунизмын, совет патриотизмын үзэл бодолоор шэнэ хүнийе, манай залуушуулые хүмүүжүүлгэдэнь партиин үнэн сэхэ туhалагшань саашадаашье болохые уряалhан үгэнүүд намда хабаатай гэжэ би багша хүн хадаа ойлгооб. Зүб даа, багша хүн гээшэ хаанашье ябахадаа, өөрынгөө нэрэдэ хүрэмэ байха ушартай. Хэдэн зууя багшанар өөрынгөө уялгата ажал хэхэhээ гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, пропагандист гү, али агитатор, үгышье hаа, лектор болоод, партиин дуулэтэ үгые олоной hонорто хүргэжэ байдаг ха юм.

Гэхэ зуура ургажа ябаа эдир үетэнийе тон лэ коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлжэ, ажабайдалай үргэн замда гаргаха гээшэ бидэнэй тон түрүүшын уялга. Юуб гэхэдэ, мүнөөдэр партын саана hуугаад, бэшэгэй дүрим гү, али математикын оньhон нюусануудые шудалжа байhан эдиршүүл үглөөдэр коммунизмын барилгашадай зэргэдэ жагсаха байhаниинь эли. Мүнөөдэр эхэ, эсэгын дали доро юушье мэдээгүй ябаhан хүүгэд үглөөдэр бүхы юумэнэй — Эхэ оронойнгоо хуби заяанай түлөө харюусалгатай болохо жэшээтэй. Багшанар шабинартаа энээхэн ушарые ойлгуулха зэргэтэй ааб даа. Зүгөөр түрэлхидшье энээнийе hайн ойлгохо ёhотой.

СССР-эй юhэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси дээрэ 1975 ондо бүгэдэ ниитын дунда hуралсалда оролго дүүргэгдэхэ тухай хэлэгдээ. Бүгэдэ ниитын дунда hуралсал бэелүүлхэ гээшэ гүрэн, түүрын удха шанартай зорилго мүн. Энээниие совет багшанар, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд hайн ойлгоно.

1974 оной сентябриин 1-hээ декабриин 20 болотор би Орехово-Зуево хотын багшанарай институдай дэргэдэ мэргэжэлээ дээшэлүүлгын курсада hурааб. Тэндэ манай Эхэ ороной нютаг бүхэнhөө олон багшанар сугларaa. Тэдэнтэй хөөрэлдэхэдөө, бидэнэй үмэнэ партиин табиhан зорилгые бэелүүлхын тула нилээн ехэ тэмсэл нютаг бүхэндэ боложо байгаа юм байна гэжэ ойлгогдоо hэн. Тингэншьегүй яахаб даа, мүнөө үеын — хүгжэнги техникэтэй, оньhожоруулагдамал үйлэдбэридэ hургуулитай хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй байна ха юм даа.

Манай педучилищида буряад болон ород эхин классуудай багшанарые бэлдэхэhээ гадна, найман жэлэй, дунда hургуулинуудта уран зураг, черчени, дуу заадаг мэргэжэлтэдые hургажа гаргадаг. Училищида hуража гарагшад дунда эрдэм олохоhоо гадна, эдиршүүлые хүмүүжүүлхэ мэргэжэлтэд болоно бшуу. Одоо тиимэhээ ерээдүйн багшанарай үзэл бодолые хатуужуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана гээшэ.

КПСС-эй ЦК-гай Хандалга дотор Совет ороной хүбүүд, басагадта хандаhан үгэнүүд бии: **«Аха үетэнэй нэрэдэ хүрэмэ халаанинь, тэдэнэй баатар хэрэг болон заншалые үргэлжэлүүлэгшэдынь болгты. Эрдэм ухаа оролдосотойгоор шудалагты, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлые габьяата ажалаараа тэмдэглэгты. Коммунис партиин түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ хубитаяа оруулагты!»** Эдэ үгэнүүдэй гүнзэгы удхые шабинартаа ойлгуулха гэжэ манай багшанарай коллектив комсомолой организацитай хамта оролдожо байнхай. Илангаяа училищи дүүргээд, хото, хүдөөгэй hургуулинуудта багшалжа эхилхээ байhан залуушуул бүгэдэ арадай агууехэ тэмсэлдэ хубитаяа оруулжа үрдихэ. Гэбэшье 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи курсануудта hуража байгшадшье, эрхим hуралсалаараа, магтаалта журамаараа партиин уряада харюусаха аргатай байхал.

Багшын ажалые тоо, баримтаар, процентээр харуулжа, сэхэ сэгнэлтэ үгэхын аргагүй юм. Багшын ажалай үрэ дүн үни болоод харагдаха зэргэтэй. Гэбэшье бүхы орон доторнай бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй тугай үргэгдөөд байхада, тэрэ хадаа манда хабаатай бэшэ гээд hууха аргагүй ха юмбибди. Социалис мүрысөөнэй ольhон үдэр бүринимнай хүдэлмэридэ улаан hудаhан мэтээр сохилжо байг лэ, эршэтэй дорюун ажалаараа түрэл партиингаа уряада харюусаял гэжэ би хото, хүдөөгэй багшанарга хандаха хүсэлтэйб.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА,
Улаан-Үдын педучилищиин багша.

Түгэсхэхы жэлэй габьяагай алхам

ИЛАЛТА!

Захааминай аймагай Хамниин совхозой хоёрдохи отделениин хонишод (отделениие эрхилэгшэ С. А. Шойдоков) байгша оной февралиин табанда хурьга абалга, түлжүүлгээр юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн тухайгаа элидхэбэ.

Ахалагша хонишод Цырендондок Хандуевич Галданов, Даша-Нима Ринчинович Норбоев гэгшэдэй даадаг бригадануудай коллективүүд илангаяа hайнаар хүдэлөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө жэлэй үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. Арбадахи табан жэлэй тоосооной хурьгад абтаhаар.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГТА

НЭГЭ ҮДЭР — ТҮЛӨӨhЭГҮЙГӨӨР

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай шанаржуулгын хоёрдохи фабрика шэнэдхэн заhагдаха ёhотой юм. Энэ хүдэлмэриин дүүргэгдэхэдэ тус фабрика бүри ехэ продукци гаргадаг болохо, бүхыдөө комбинадай ажал хэрэгынь урагшатай болохо жэшээтэй. Тиимэhээ ондоошье цехүүдэй коллективүүд энэ хүдэлмэридэ хабаадалсахые оролдоно.

Ганса январь hарада механическа заhабарилгын заводой, Холтоhоной болон Юнхэрэй уурхайнуудай, барилгын материалнуудые гаргадаг цехэй хүдэлмэришэд хэдэн дахин субботник, воскресникүүдые эмхидхэжэ, хүдэлhэн байна.

Байгша оной февралиин нэгэнэй үдэр болоhон субботингто барилгын материалнуудые гаргадаг цехэй Б. Д. Будаевай бригада илангаяа hайнаар хүдэлөө. Тус коллективэй гэшүүд О. Р. Цыбиков, Ж. Д. Дашиев, А. А. Цыбиков, Л. Д. Данзанов болон бусад онсо шалгараа.

Энэ бригадынхид фабрикые шэнэдхэн заhалгын үедэ hара соо нэгэ үдэр түлөөhэгүйгөөр тэндэ хүдэлхэ гэжэ шиидээ. Тингээд энэ үүсхэл дэмжэхыень комбинадай бусад хүдэлмэришэдтэ хандаба.

Д. ДАШИЕВ.
аймагай газетын редактор.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ— БОЛЗОРhООНЬ УРИД

БЭШҮҮР (телефоноор абтаба). Хёлтын леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерүүд, технигүүд, алба хаагшад hая сугларжа, Агуу Илалтын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялганууды абаба.

Валова, товарна продукци гаргаха, тэрэниие худалдаха табан жэлэй түсэбые 1975 оной 1-дэхи кварталда сум дүүргэхэ, Илалтын 30 жэлэй ой болотор 120 мянган түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур үгэхэ, тэрэнээ худалдаха гэжэ эндэхи модошод шиидэбэ.

64 мянган кубометр модо хюроөдэхэ 5 жэлэй түсэб энэл болзорто дүүргэхэ юм.

Ленинградска фронтдо дайлалдажа, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Ефим Иванович Соломенниковые хүдэлмэришэдэй коллективтэ оруулhанда тооложо, 1975 онойнь нормые дүүргэхэ гэжэ шиидхэбэ. Мүн энэ баатарай нэрэмжэтэ hара бүриин 100 түхэригэй шан бии болгоод, эрхим үрэ дүн туйлаhан бригадада барюулдаг байха.

Е. И. Соломенников Бэшүүр hууринда hууна. Үнинэй пенсидэ гаранхай. Тиигэбэшье хүдэлмэришэдэй энэ коллективтэ ерэжэ, үүлзадаг, дүлэтэ жэлнүүд тухайда хөөрэдэг, дурдадаг юм. Хүдэлмэришэдэй коллективэй Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай баатартай иимэ холбоо барисаа тогтооhониинь хүмүүжүүлхы ямар ехэ удха шанартайб гэжэ хэлэлтэшьегүй бээзэ.

Саг зуурын суглаанда леспромхозой бүхы хүдэлмэришэд хабаадаhан байна. Модо бэлэдхэдэг бригада бүхэн «өөрынгөө түлөө, тэрэ хүбүүнэй түлөө» үдэр бүри нэгэ нормо үлүү хэхэ гэлсэжэ тогтоогоод, ажаллажа байна.

И. ИСТОМИН,
КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой пропаганда, агитациин таhагые даагша.

ҮБГЭН ЛУГОВОДУУДАЙ ҮГЭ

Буурал толгойтой Антон Спиридонович Тарасов Константин Степанович Лебедев хоёр пенсидэ үни гаранхайшье hаа, мүнөө хүрэтэр луговодоор ажаллаhан зандаа. Эдэ хоёр үбгэжөөл нёдондо даалгагдаhан газараа hайнаар уhалжа, үтэгжүүлhэнэй ашаар гектарай 28—32 центнер үбhэ хуряажа, мүрысөөндэ эрхимлэhэн юм.

Мүнөө А. Тарасов К. Лебедев хоёр партиин уряада харюу болгон, байгша ондо гектар бүриhөө дунда зэргээр 30—35 центнер үбhэ hайн шанартайгаар суглуулжа абаха социалис уялга абабад. Энэ зорилгоёо дүүргэхын тула үбгэн луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ тошо халяажа, сабшалан дээрээ саhа тогтоохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байнхай.

П. ХАЛТАНОВ.

Прибайкалиин аймаг, «Зырянский» совхоз.

Братска ой модоной—промышленна бүлэг барилга дээрэ целлюлозо үйлэдбэрилэн гаргаха барилгашадта, хабсаргагшадта, ашаглалтада оруулагшадта, проект табигшадта, барилгада хабаадаhан бүхы хүнүүдтэ

[Хүн]дэтэ нүхэдүүд!

[Аж]алай ехэ илалтаар — [Брат]ска ой модоной-промы[ш]ленна бүлэг барилга дээрэ [це]ллюлозо үйлэдбэрилэн [гарга]ха шэнэ хүсэнүүдые [...] ондо ашаглалгада [оруулh]аартнай КПСС-эй [Цент]ральна Комитет, СССР-[эй М]инистрнүүдэй Совет Таа[на]ые үнэн зүрхэнhөө ха[лу]унаар амаршална.

[Аж]алай шэн габьяата [...]ар эрдэм, наукын hүү-[лэй] туйлалтануудай үндэhэ [...] дээрэ ороной целлюлозо [...]саарhанай промышленностиин асари ехэ предприяти [бар]игдажа, мүнөө үедэ [...]нэй проектнэ хүсэнэй ажалай бүтээсэ жэлдээ нэгэ миллион тоннодо хүрэбэ. Модые химико-механическа аргаар үйлэдбэрилэн болбосоруулха хүсэнүүдые ашаглалгада оруулалга ороной аша туhада Сибириин ой модоной нөөсэ баялигуудые бүхы дээрэнь ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй хэдэн зуугаад миллион түхэригэй үнэтэ продукци үйлэдбэрилхэ арга олгохо байна.

Үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха талаар туйлагдаhан амжалтанууд хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай зохёохы ажалай, барилгын түрүү арга онол хэрэглэлгын, барилгын түрүү хэрэгсэлнүүдые, материалнуудые ашаглалгын, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгын, партийна, совет, ажахын, профсоюзай ба комсомолой эмхинүүдэй эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоно.

Барилгашадай, хабсаргагшадай, ашаглалгада оруулагшадай коллективүүд түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ, Братска ой модоной-промышленна бүлэг барилгые дары түргөөр дүүргэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа, дүй дуршэлоо, мэргэжэл шадабарила элсүүлэн үгэхэ гээд этигэн найдажа байhанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет мэдүүлнэ.

Манай агууехэ Эхэ ороной аша туhада ажалай шэнэ илалтануудые туйлахыетнай Таанадта хүсэнэбди, хүндэтэ нүхэдүүд!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

ХУРЬГАД АДХАРХАНЬ

Дээдэ-Нуга гэжэ газарта Хүрбын совхозой ехэ хониной отара байдаг юм. Эндэ ахалагша хонишоноор Р-Доржо Дашабылов гэр бүлөөрөө хүдэлнэ. Түс отарада 90 хурьгад абтаад, түлжүүлэгдэжэ байна. Эндэ хурьгашанаар үнгэрэгшэ жэлдэ Тээгдын дунда hургуули дүүргэhэн Мария Содомпилова хүдэлнэ. Нүхэр Р-Д. Дашабылов үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 83 хурьга абажа, түлжүүлээ hэн. Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада харюу болгон, байгша ондо урдынхиhаа дутуугүй амжалта туйлаха зорилготой.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТЕХНИКЫН ЗАhАБАРИЛАГДАЖА БАЙhАН ТУХАЙ

1975 оной февралиин 1-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Трак-тор	комбайн	авто-машина	плуг	сеялкэ	хартаабха hуулгадаг машина	Куль-тиватор
Баргажанай	87	37	115	71	67	33	65
Баунтын	27	—	50	100,0	100,0	—	—
Бэшүүрэй	82	18	51	57	59	37	24
Зэдын	75	12	53	48	49	80	46
Яруунын	68	20	55	58	78	37	58
Загарайн	53	37	110	63	69	42	51
Захааминай	67	19	65	54	52	50	72
Кабанскын	68	31	74	56	62	50	46
Хэжэнгын	67	22	88	62	66	20	25
Хурамхаанай	80	28	60	46	41	100	54
Хяагтын	77	11	94	47	48	47	39
Мухар-Шэбэрэй	73	17	57	65	71	31	34
Ахын	18	—	—	91	90	—	—
Прибайкалиин	54	40	52	74	69	50	68
Хойто-Байгалай	167	50	250	58	50	100,0	60
Сэлэнгын	64	25	83	56	62	69	44
Түнхэнэй	77	22	103	60	64	13	61
Улаан-Үдын	127	26	87	79	81	53	64
Хориин	85	25	150	69	67	50	31
Республика бүхыдөө	76	21	79	60	62	45	46

КПСС-эй Эвенкийскэ окружной комитедтэ, Эвенкийскэ округой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ

[...]этэ түүхэй эд — ангай [...] олзоборилжо, гүрэндэ [туш]адаха, мүн округой ара[дай] ажахын бусад hалбаринуудые хүгжөөхэ талаар түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн [...] социалис уялгануу[дые] түсэбүүдые Эвенкийскэ [нацио]нальна округой ажал[шад] амжалтатайгаар дүүргэhэн тухай мэдээсэлтэй сэдьхэлээ ханан, урма баяртайгаар танилсабаб.

Заполяриин айхабтар хүшэр бэрхэшээлтэй байдалда ажаллахадаа, ангуушад, ан үсхэбэрилэгшэд дүрбэн жэлэй турша соо 360 мянга гаран булганай, хэрмэнэй, хойто зүгэй сэнхир үнэгэнэй, халтар хара үнэгэнэй ба бусад ан амитадай арhа гүрэндэ тушааhан, оронуудайнгаа hүрэгые нилээд олошоруулhан байна.

Округой ажалшад туйлаhан амжалтаараа сэдьхэлээ ханажа зогсоногүй, 1975 ондо дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаhаниинь, дүрбэдэхи жэлэй ба түсэбтэ табан жэлэй бүхы даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэниинь hайшаалтай.

1975 ондо шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень Эвенкиин ажалшадта хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

1975 ОНДО РСФСР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОЛГОДО

[Лит]ература, искусствын [ба] архитектурын талаар [РС]ФСР-эй Гүрэнэй шангуу[д] олгодог РСФСР-эй Ми[нист]рнүүдэй Соведэй Прези[диу]мэй комисси 1975 ондо [РС]ФСР-эй Гүрэнэй шангуу[д] олголгодо хүдэлмэри[ну]дые абажа эхилээ.

[А]жалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлгэдэ туhалдаг, социалис реализмын гол ёhонуудта харюусан, олониитэдэ үргэнөөр мэдээжэ болоhон литература, искусствын зохёолнууд, мүн өөрсэ шэнжэтэй, ашаг үрэ ехэтэй архитектурна бүтээлнүүд харалгада табигдаха байна.

Гүрэнэй, ниитын ба зохёохы эмхинүүд зохёол бүтээлнүүдые шан олголгодо табижа шадаха.

1974 оной июнь болотор толилогдоhон (харуулагдаhан, баригдаhан) бүтээлнүүдые комисси абаха байна. Эдэнь 1975 оной июлиин 1 болотор абтаха.

Шангуудые олголгодо табиха гуримууд тухай асуудалаар иимэ адресаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог РСФСР-эй Верховно Соведэй комиссида хандаха: Москва, К-274, Делегатска улица, 3, телефоны: 299-38-05, 226-58-81.

(ТАСС).

ЛЕНИНСКЭ БИБЛИОТЕКЫН ОЙ

[Ру]мянцевска музейн биб[лио]текын В. И. Ленинэй нэ[рэм]жэтэ СССР-эй Гүрэнэй [биб]лиотекэ болгогдоhонhоо [хойш]о 50 жэл үнгэрбэ. Февралиин 7-до концертын түз[а]л соо болоhон баярай [сугл]аан энээндэ зорюулагд[аа]. Эрдэм наукын ба соёлой [ажал] ябуулагшад, Москвагай [...]приятинуудай хүдэлмэ[риш]эд, олониитын түлөөлэгшэд, социалис оронуудhаа ерэhэн айлшад энэ гайхамшагта ойе тэмдэглэхээр ерэhэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое сугларагшад Хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй культурын министр П. Н. Демичев суглаанда хабаадаа.

Эрдэмтэд, партийна ба ниитын ажал ябуулагшад суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ олон үндэhэ яhатанhаа бүридэhэн совет соёл культурые хүгжөөлгэдэ, манай партиин суртал бодол нэбтэрүүлгэдэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ, библиотекэ айхабтар ехэ туhа хүргөө гэжэ тэмдэглэбэ. Библиотекын директор Н. М. Сикорский үгэ хэлэхэдээ, библиотекын ойдо совет олониитын анхаралаа хандуулжа байhаниинь социалис общесвын байдалда ном hударай ямар ехэ үүргэ дүүргэжэ байhыень элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ мэдүүлээ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг абаба.

(ТАСС).

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

МОДОН ТАРИГДАНА

Сэлэнгын аймаг эдлүүрилгын 217 мянга шахуу гектар газартай. Тэрэнэйнь 34.305 гектарынь hалхинда үлеэгдэдэг, 13.900 гектарынь халтад гэбэл уhанай үергэ абтадаг байна.

Аймаг дотор hалхи ба уhанай хохидолhоо газарай хүрhэ хамгаалхын тулада культурно-техническэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдадаг болонхой. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэл соо 375 гектар газарта модон таригдажа, 6.000 гектар талмай hалхинай хохидолhоо аршалагдаха болобо.

Манай корр.

МЕДАЛЬНУУД БАРЮУЛАГДАА

Сэлэнгын аймагай Соведэй ээлжээтэ сесси hаяхан боложо дүүрэбэ. hүүлээрнь баяр ёhололой митинг болоо. Ушарынь юуб гэхэдэ, сессиин хүдэлмэридэ хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалга доро аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. Ц. Цоктоев бүлэг хүнүүдтэ «Ажалай ветеран» гэhэн медальнуудые барюулhан байгаа бшуу.

Аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ байhан, мүнөө тусхайта пенсионер В. Н. Жеребко, Загастайн сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Г. Вятнин, культурын памятнигуудые хамгаалха бүлгэмэй аймагай отделениин харюусалгата секретарь Б. Ш. Цыренов, Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник А. А. Виноградов, Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэн Т. Д. Данзанов, Сэлэнгын совхозой луговод Ц. Ц. Буянтуев, «Востоксибуголь» комбинадай Гусиноозёрскын автобазын слесарь Т. М. Мартынов, Сэлэн-Дүүмын дунда hургуулиин багша Ц. Р. Дашиев болон бусад «Ажалай ветеран» гэжэ медаляар шагнагдагшадай дунда бии.

Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. Ц. Цоктоев медальда хүртэгшэдые хани халуунаар амаршалаад, ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлахыень, золтой жаргалтай ажаhуухыень хүсэhэн байна.

Манай корр.

БАМ-ай БАРИЛГАДА

Байгал-Амарай түмэр замай барилгада мантан томо оньhото техникэ, түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэхэ юм. Тэрэниие гансал Байгал далай дээгүүр, томо суднануудта ашажа барилгашадта хүргэхэ бологдоно. Ондоогоор тэрэниие барилгада хүргэхэ арга үгы.

Тиимэ суднануудые манай ороной хэдэн заводууд, тэрэ тоодо Улаан-Үдын судна бүтээлгын завод бүтээн гаргаха байна. Мүнөө тус заводто бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. 1976 ондо заводhоо түрүүшын судна, тэрэниие шэрэхэ ехэ хүсэтэй буксир бүтээгдэн гаргагдаха.

А. ЮХЛИН.

ПАРТИЙНА ГЭГЭЭРҮҮЛЭГШЭ

Загастайн дунда hургуулиин тоо бодолгын багша Радна Цыретарович Найданов партийна гэгээрэлэй hургуулиин пропагандистаар хүдалhөөр гушадахи жэлээ шараб хараба. hүүлэй 6 жэлэй туршада Загастайн дунда hургуулида теоретическэ семинар хүтэлбэрилнэ. Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада нэгэ хэшээлээ зорюулба. Тэрэ манай партиин аграрна политика тухай, хүдөө ажахын үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эрдэм ухаанай туйлалтануудые манай гүрэндэ ямараар хэрэглэжэ байhан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Тиихэдээ, пропагандист Найданов Загастай нютагайнгаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажабайдалhаа hонирхолтой тоо, баримтануудые абажа, шадамараар хэрэглэлээ.

— Түсэбтэ табан жэлэй, тодорхойлхы жэлдэ манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз эбэртэ бодо малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө — 109, хонидой — 101 процент, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө: мяхаар — 110, hү — 122, нооhо — 100 процент дүүргэhэн байна. Газар таряалангай болон мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха арадай ажахын түсэб болон социалис уялгануудые hайнаар дүүргэhэн манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо hаяхан РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг 1,5 мянган түхэригэй мүнгэн шантайгаар барюулагдаа, — гэжэ шагнагшадые hонирхуулба.

Радна Цыретарович hургуулиин болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой коммунистнуудай дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэнэй хэдэг ойлгуулламжын хүдэлмэри ямар онсо шэнжэтэйб гэхэдэ, теоретическэ асуудалнуудые предприяти болон колхозой үйлэдбэритэй холбодог. Пропагандист экономико гүнзэгыгөөр ойлгожо, ажалшадай политическэ болон ажалай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлгэдэ туhалдаг.

hурадаг хүнүүдэй бэлдэhэн элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэдэг байна. Энэнь теоретическэ семинарай хүдэлмэридэ ашаүрэтэй байдаг. Пропагандист темэнүүдые хубаажа үгэхэдөө шагнагшадай бэлэдхалые, арга шадалые хараадаа абадаг юм. Жэшээлхэдэ, багша Б. Б. Цурбуев ехэ анхаралтай, юумые алишье талаhаань гүнзэгыгөөр бодожо үзэдэг коммунист. Тэрэ хэрэгтэй номуудые үзэжэ, эгээл шухала жэшээнүүдые шэлэжэ абаад, ойлгоhон юумэеэ үндэhэ баримтатайгаар найруулан хэлэжэ шададаг. Эгээл тиимэhээ Найданов тэрээндэ «Дэлхэйн социалис системын бии бололго», — гэhэн темээр элидхэл бэлдэхые даалгаба.

Бимба Батуевич хэшээлдээ hайн бэлэдхэлтэй ерээ. Тэрэ «Дэлхэйн социалис системэ» тухай хөөрэхэ зуураа, түрэл нютагайнгаа ажабайдал, колхозойнгоо ажал ябуулга тухай хэлэхэеэ мартаагүй.

— Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гансашье манай аймагта бэшэ, мүн республикын томохон ажахынуудай нэгэниинь юм. Манай колхоз юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Колхозой хүгжэлтые харуулhан нэгэ иимэ ушарые тэмдэглэмээр. hүүлэй дүрбэн жэлэй туршада 1480 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаhан, 32 гэр hэльбэн заhагдаhан, малшадта типовой ёhоор баригдаhан хоёр квартиратай 12 гэр ашаглалгада тушаагдаа. Колхозой управлениин болон сомоной Соведэй байха хоёр дабхар үндэр гоё байшан, гастроном, үхибүүдэй комбинат баригдаа. Колхозой түб буусын гудамжанууд гэрэлтүүлэгдээ.

Багша Н. Д. Нимаев нэгэшье хэшээл гээгээгүй. Нэгэ хэшээл дээрэ тэрэ Тохой нютагай соёл культурын талаар ехээр хубилhан тухай хөөрэжэ үгэбэ. 1950 ондо Тохойдо оройдоо 240 урхэтэ айл ажаhуудаг байгаа гэжэ шагнагшад мэдэжэ абаба. Мүнөө эндэ Ленинэй нэрэмжэтэ миллионер колхоз, Загастайн дунда hургуули, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй отделени, хүдөө ажахые оньhожоруулха училищи, үрэ жэмэсэй питомник, барилгын колонно, больница болон бэшэшье эмхи зургаанууд түбхинэнхэй. Энэ тосхондо 3 мянга гаран хүн ажаhуудаг. Эдэнэй 370-ниинь комсомолшууд юм. Залуушуулай hурахын тулада зохисотой эрхэ байдал байгуулагданхай. Загастайн дунда hургуулида 960 hурагшад тоологдоно.

Мүн хүдөөгэй залуушуулай үдэшын hургуули бии. Бэлигтэй залуушуул оронойнгоо дээдэ hургуулинуудта hурана.

Политическэ hуралсал шагнагшадай гансал үзэл бодолоо батадхаха хэрэгтэ туhалдаг бэшэ, мүн ажалдань туhалдаг, нүхэдтэеэ hанал бодолоо хубаалдаха хүсэл түрүүлдэг.

Шагнагшад М. В. Бадмаева, Ц. С. Доржиева, Д. Б. Гармаева, М. Ж. Бальжинимаева, З. Д. Дабаева гэгшэд үгэ хэлэхэдээ коммунис ёhо заншал тушаа асуудалаар партиин шухала шиидхэбэринүүдтэй нүхэдөө танилсуулаа, нютагай партийна болон совет органуудай ямар асуудалнуудые шиидхэжэ байhан тухай хөөрэжэ үгөө.

Политическэ hуралсал

Теоретическэ семинарта хабаадагшадай олонхинь лекторнүүд, агитаторнуудаар хүдэлдэг юм. Жэшээлхэдэ, Б. А. Раднаев теоретическэ семинарта hурахынгаа хажуугаар «Знание» бүлгэмэй эхин организациин эрхим лектор, тиихэдэ С. А. Савинов политинформатор, Ц. Доржиева — агитатор. Теоретическэ семинарта хабаадагшад барандаа шахуу ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ажалайнгаа амжалтануудаар ехээр hонирходог, коллективтээ шадаал hаа ехэ туhа хүргэхэсэ оролдожо байдаг юм.

Пропагандист Найданов оролдосотойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлhэнэйнгөө ашаар жэлhээ жэлдэ hайн дүнгүүдые туйлана. Тэрэ шагнагшадые политическэ литератураар hонирхуулдаг, гансашье хэшээлнүүдтээ бэшэ, мүн үдэр бүриингөө ажалда, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хандадаг болгоо. Багша-коммунист Радна Цыретарович эрхим пропагандист юм. Гадна Буряадай АССР-эй, РСФСР-эй габьяата багша гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, Буряадай АССР-эй Президиумэй, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой, аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай. Тэрэ коллективэй шиидхэхэ ёhотой зорилгонуудые суг хүдэлдэг нүхэдтөө саг үргэлжэ hануулжа байдаг, агитаторто, политинформаторто хэдыдэшье туhалхаар бэлэн байдаг хүн.

Үргэн дэлгэр эхэ орон доторнай түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн жэлэй түрүүшын үдэрhөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ, ажалшадай эдэбхи зориг улам шангадана. Энэ арюун нангин хүдэлөөндэ багшанар эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Пропагандистнуудай, лекторнүүдэй, агитаторнуудай хэхэ ажал угаа ехэ. Нэн түрүүн политика, экономико, соёл гэгээрэл тушаа асуудалнуудаар хүн зондо хөөрэжэ үгэхэ, эрилтыень дүүрэнээр хангаха хэрэгтэй. Эдэбхитэй партийна гэгээрүүлэгшэ Радна Цыретарович Найданов энэ уялгые арюунаар дүүргэжэ ябана.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

АЖАЛАЙ ЗАМААР

Хэбэд номгон Хэжэнгэ нютаг... Хэды олон гайхамшаг хүнүүд эндэhээ ургажа гарааб даа! Хүгжэмшэд, уран зохёолшод, поэдүүд, эрдэмтэд болон артистнараараа хэжэнгынхидэй омогорхохонь зүб. Гэбэшье таряашанай гараар, өөрынгөө ухаан бодолоор түрэл нютагаа хубилгажа, тэрэнэйнгээ баялигые олошоруулжа байhан хүбүүд ба басагадаараа Хэжэнгэмнай баhал баян юм.

Юрын хүдэлмэришэн Батоцыбик Аюшеев тэдэнэй нэгэниинь болоно. Хэжэнгын совхозой аха нүхэд тэрэниие хүндэлдэг, нэрэ обогоорнь нэрлэдэг. Харин үетэниинь юрэ эхэ, эсэгын үршөөhэн нэрээр «Мазурин» гэлсэдэг.

Тэрэ ажалай юрын намтартай. Үетэнөөрөө hургуулида hураа, долоон класс дүүргээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эгээл хүндэ жэлнүүдтэ hэн. Саашаа hураха дуратай байгаа, теэд арга боломгүй ха юм. Хүдэлхэ хэрэгтэй болоо. Тиигээд тэрэ колхоздоо хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Эдир наhатай Батоцыбигэй дабажа гараhан дайнай hүүлдэхи жэлнүүдэй хүндэ хүшэр байдал тухай хэлэhэнэй хэрэггүй. Энэнь бүгэдэндэ мэдээжэ...

Батоцыбик Аюшеев эдэ бүхы хүндэ хүшэрые дабажа гараа. Мүнөө түрэл совхоз соогоо эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн болонхой. Үнэн сэхэ ажалаараа энэ хүндэдэ Батоцыбик хүртөө. 1961 онhоо эхилжэ ахалагша хонишоноор таhалгаряагүй хүдэлнэ. Хонин ажалда олон жэл соо хүдэлhэн Батоцыбик совхозой үйлэдбэридэ ехэхэн хубитаяа hүүлэй жэлнүүдтэ оруулаа.

Жэшээнь, юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын дүрбэн жэлые хараад үзэе. Эдэ жэлнүүд хонишондо бодото шалгалта болоожо үгөө. Имагтал энэ шалгалтала тэрэ эрхимээр баряа.

Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 93 хурьга абажа түлжүүлээд, хонин бүриhөө 3 килограмм шахуу нооhо хайшалаа. Түрэл совхозойнгоо табан түрүүшүүлэй тоодо ороо hэн. Тэрэнэй туйлаhан дүнгүүдээр совхозойхид омогорхоо, харин гансал тэрэ өөрөө омогорхоогүй бэлэй.

...Табан жэлэй хоёрдохи, 1972 он гараба. Батоцыбик Мункуевич ажалдаа бүри оролдосотойгоор хандадаг болоо. Ажалынь бүришье харюусалгатай болоо бшуу. Юундэб гэхэдэ, тэрэ зориhондоо хүрэхэ гэжэ эрид нэтэрүүгээр оролдоо ха юм. Ажалай ехэ амжалта өөрөө туйлагдадаггүй гэжэ тэрэ hайн ойлгодог. Табан жэлэй хоёрдохи жэлэй эсэс багта 100 эхэ хониин бүриhөө 100,2 хурьга абаад, хонин бүриhөө 3 килограмм нооhо хайшалжа, Батоцыбик Мункуевич зуутанай тоодо ороо hэн. Гурдабахи жэлэй дүнгүүдээр мэдээжэ хонишоной ажалайнь туйлалта дахин дабагдаа бэлэй.

Табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлые тэрэ бүри найдамтайгаар эхилээ. Дүй дүршэлыеньшье энэ үедэ бүри ехэ болоо. Түрүүн оролдоhоной дүнгүүд энэ ха юм. Эхэ оронойнгоо аша туhада үнэн шударгыгаар ажаллажа, туйлаhан тэрэл дүнгүүдээ Батоцыбик Мункуевич дахинаа дабтахагүй, харин бүри үндэр дүнгүүдые туйлаха гэжэ оролдоо.

Оролдолгонь дэмы ошоогүй. Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ хонишоной туйлаhан дүнгүүдынь булташые баясуулна. Хонишон өөрөөшье баярлаа. Зуун эхэ хонин бүриhөө 106 хурьга абажа, хонинhоо 3,2 килограмм нооhо хайшалаа.

...Батоцыбик Мункуевичта мүнөө табан жэлэй hүүлшын жэл эхилбэ. Энэнь тэрэнэй бүхы табан жэлэйнь оролдосые түгэсүүлхэ юм. Түрүүшын дүрбэн жэл соо хонишоной оролдоhониинь түгэсхэхы жэлдэ харюулагдахал байха. Тиимэhээ энэ жэлэй түл абалгын халуун хаhада нарин нягтаар бэлдээ. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ Батоцыбик Мункуевичай отарада нёдондонойхиhоо бүри олон хурьгад абтаха, үшөө ехэ нооhон хайшалагдаха байhаниинь дамжаггүй. Нигэжэл арбадахи табан жэлдэ hайн эхи

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Л. ГОМБ

СУРТАЛШАДТА

«Научна атеизм, атеизмын сурталаар хүмүүжүүлхэ тухай» гэhэн ном Москвада хэблэгдэжэ, номой магазинуудта оробо. Энэ ном-справочник партийна эдэбхитэдтэ, атеизмын хүдэлмэри эрхилэгшэдтэ зорюулагдана.

«Атеизмын сурталаар хүмүүжүүлхэ гээшэ суртал бодолой хүдэлмэриин шухала хуби мүн» гэhэн бүлэгөөр справочник эхилнэ. Энээн соо олон асуудалнууд: олониитые атеизмын үзэлөөр хүмүүжүүлхэ гол шухала гурим ёhонууд. СССР дотор шажанда сүлөөтэ ёhоор хандаха, шажан мүргэл тухай совет хуулиин гуримууд, коллектив ба атеизмын сурталаар хүмүүжүүлгэ, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай дунда атеистическэ хүдэлмэри ябуулха тухай, совет ёhоной hайндэрнүүд ба ёho заншалнууд тухай болон бусад материалнууд эндэ бии.

Удаадахи бүлэгтэнь СССР-тэ шажан мүргэлэй гол шухала шэглэлнүүд тушаа бэшэгдэнэ, тэдэнэй дунда буддын шажан оролсоно.

Энэ справочник саашань ирахада, атеизм тухай, атеизмын сурталаар хүмүүжүүлгэ тухай В. И. Ленинэй материалнууд, шажан, церковь тухай, научно-атеистическэ пропаганда тухай КПСС-эй документнүүд эндэ бии.

Атеизмын асуудалаар, номууд тухай тобшо тайлбарил, дурадхагдаhан материалнууд эндэ тоологдоно. Атеизмын асуудалаар суртал бодолой хүдэлмэри ябуулагшадта туhатай справочник гараа.

Н. МИРОНОВ.

Совет орон: шэнэ hонин

БАМ-ай БАРИЛГАШАДТА — «ЗАМБУУЛИНАЙ ШАГНАЛ»

ТЫНДИНСК. (Амарай область. ТАСС-ай корр.). Хүбшэ тайга соогуур, хада уулануудай дундуур Байгал-Амарай түмэр харгы баригдажа байна. ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна комсомолшуудай отрядта замбуулинай вымпел барюулагдаба. 1974 оной социалис мүрысөөнэй үедэ бүтээhэн шэн габьяата, эрхим үрэ дүнтэй ажалайнгаа түлөө энэ отряд иимэ шанда хүртөө.

Барилгашадай «Юность» гэжэ соёлой байшанда болоhон комсомолой бүхэсоюзна суглаан дээрэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай гэшүүн, Советскэ Союзай Герой, летчик-космонавт В. В. Лебедев иимэ вымпелые залуу барилгашадта барюулба.

Отрядай комиссар Владимир Мучицын үндэр шагнал абаха зуураа, энэ зуун жэлэй ехэ барилгын түрүүшүүл партиин ба комсомолой даабари нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ Ленинскэ комсомолоор эльгээгдэгшэдэй зүгhөө найдуулан мэдүүлээ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

ДОГОВОР БАТАЛАГДАА

КУЙБЫШЕВ. (ТАСС-ай корр. А. Сашин). Түмэр замай транспортна инженернүүдые бэлдэдэг Куйбышевскэ институт «БАМстройпуть» барилгын управлени хоёрой хоорондо 1975 — 1980 онуудай хугасаада бэелүүлэгдэхэ творческо харилсаанай договор баталагдаа.

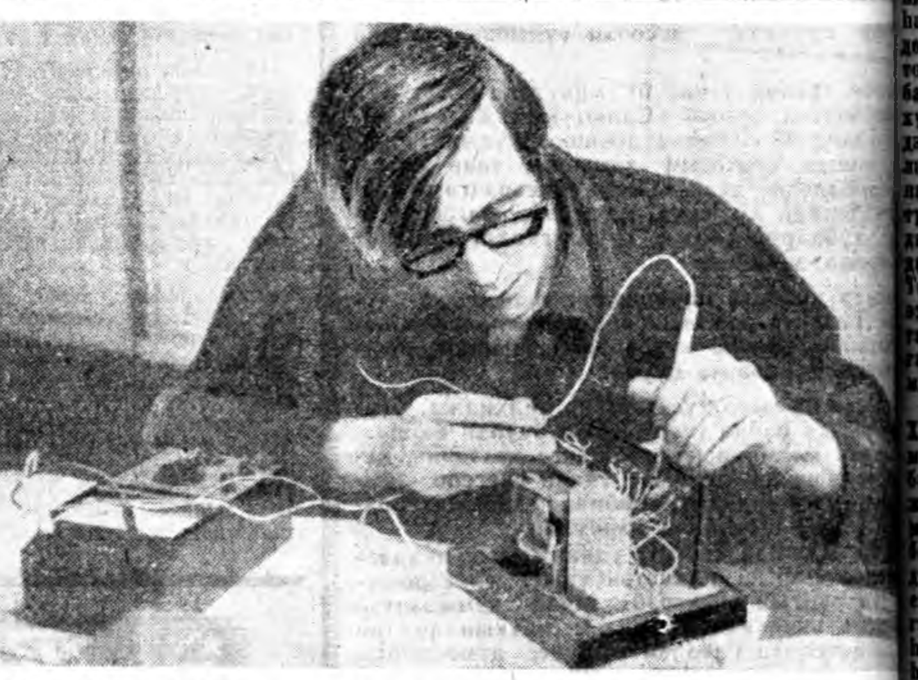
Энэ институдые дүүргэгшэдэй олонхинь Байгал-Амарай түмэр замда хүдэлхын тула эльгээгдэхэ юм. Эрхим мэргэжэлтэдые бэлдэхын зорилгоор институдтахи hуралсалай программа шэнэдхэгдэнэ, курсовой болон дипломно хүдэлмэриин даабаринууд БАМ-ай барилгын эрилтэнүүдтэ тааруу байхаар зохёогдоно.

Гэхэтэй хамта эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри сугтаа дүүргэхэ, «БАМстройпуть» управлениин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ курса тус институдай дэргэдэ эмхидхэхэ асуудалнууд договор доторнь хараалагданхай. Студентнэрhээ бүридэhэн ехэ отряд «XX зуун жэлэй харгын» барилгада хүдэлхэеэ зунайнгаа амаралтын үеэр ошохо юм.

СЭВ-эй ШЭНЭ БАРИЛГА

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). Оренбург — СССР-эй баруун хилэ хоёрой хоорондо газ дамжуулха соргонуудые табилгада хабаадаха оронуудай мэргэжэлтэд тус барилгатай танилсаба. Энэ шэнэ сорго Болгари, Венгри, Польшо, Румыни, Советскэ Союз ба Чехословакиин хамтын хүсөөр татагдаха байна. Эдэ оронуудhаа ерэhэн нүхэд соргонуудай табигдаха газарыень, тэндэхи хүдэлмэрилхэ оршон байдалыень шэнжэлээ. Барилгашадай түрүүшын отрядууд аха дүү оронуудhаа hаядаа ерэхэ.

Оренбург — СССР-эй баруун хилэ хоёрой хоорондохи 2750 километр газопровод СЭВ-эй гэшүүн Европын оронуудта СССР-hээ газай дамжуулагдаха эгээл ута сорго болоно. Энэмнай гурбан республикын — Россин, Казахстанай, Украинын ба тэдэнэй арбан табан областиин тала дайда дээгүүр татагдаха юм. Барилгашад Волго, Дон, Днепр, Днестр, мүрэнүүдые хүндэлэн, Карпадай 120 километр хада хангалитай түбэгтэй газарнуудаар соргонуудые татаха болоно.

Улаан-Үдын ТЭЦ-эй автомат болон хэмжүүрэй элдэб түхеэрэлгэнүүдые бэлдэдэг цехтэ слесарь Анатолий Клячинай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада үнгэрэгшэ жэлые ажалай үндэр дүнгүүдтэйгээр дүүргээ. ВЛКСМ-эй XVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ тус бригадын гэшүүд түрүүлжэ гараа hэн. Түгэсхэхы жэлэй эхинhээ тэдэнэй ажал хэрэгүүд мүн лэ ураг... Бригадые хүтэлбэрилэгшэ А. Кля... өөрөө бэрхэ мэргэжэлтэн, коммуни... лай ударник. Залуу слесарь «... оной социалис мүрысөөнэй ударни... hэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь А. К... ажалдаа.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фо...

ШЭЛ ХАЙЛУУЛАГША

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

Шэлэй холисо хайлуулдаг пеэшэн соо 1440—1520 градус халуун. Эндэ тэсэбэри ехэтэй хүнүүд ажалладаг гэжэ мэдэхээр. Олег Дмитриевич Белых, машинно-ванна цехэй партбюрогой секретарь, ахалагша хайлуулагша нюдэнэйнгөө шэл духа дээрэhээ буулгаад, пеэшэн руу шагаана. Тиигээд нам тээшэ эрьелдэн энеэбхилээд, «hайн. Ехэ hайн ябажа байна», — гээдхинэ.

Бидэ гурбадахи халаанай хүдэлжэ байхада эндэ ерэhэн байбабди. «Таниис шэл хайлуулагша Анатолий Георгиевич Мухинтай танилсуулхаб. Коммунист. Эрхим хүдэлмэришэн. Коммунис ажалай ударник. Энэ хүн тухай газетэдэ бэшэжэ боломоор лэ даа», — гэжэ Олег Дмитриевич ябуул хэлэнэ.

Үүдэ татан ороходомнай Анатолий Георгиевич оорынгоо туhалагшанартай юуншьеб тухай зүбшэжэ байба. «Серёжа, саада талынгаа горелкэ хараарай, хайшаахан лэ лааб! Наринаар шалгаарай» — гэжэ хэлээд, тэрэ ман тээшэ эрьелдэбэ...

Волго, Волго... Ородой агуу мүрэн шадархи газар дайдын хэды hайханшье hаань, Анатолий Буряад орондо нютагжаа. Эгэшэнь техникум дүүргээл, Улаан-Үдын шэлэй заводто хүдэлхөөр эльгээгдэhэн.

1953 он hэн. Анатолий Мухин шэлэй заводые хэрэгтэй юумээрнь хангаха таhагай агентээр хүдэлжэ эхилбэ. Эндэ олон жэл соо ажаллаа. Тиигэхэ зуураа, Улаан-Үдын индустриальна техникумдэ үдэшэндөө hуража, 1963 ондо дүүргээ. Эндэ партида абтаа.

Удангүй эмхидхэхы шадабаритай, hүбэлгэн хүбүүе шэл болохо холисо буйлуулдаг цехэй халаанай начальнигаар табяа hэн.

Тэрэ үедэ газ галдажа пеэшэнгүүдые халаадаг байhан юм. Тиимэhээ үсөөн бэшэ ушарта газ газаашаа нэбтэрэн гаража, гэнтын аюул тохёолдодог байгаа. Энээнhээ уламжалан Буряадай АССР-эй СНК энэ аюулhаа hэргылхэ, аршалха пункт заводтонь бии болгохо гэhэн шиидхэбэри абаба. Командираарнь Анатолий Мухин табигдаа hэн.

Эгээл энэ үеhөө эхилжэ, залуу хүбүүн ванна пеэшэнгүүдтэй «дүтын» танил болоhон байха. Үдэр бүхэндэ тэдэниие шалгадаг, заhадаг байгаа ха юм. Гадна дүй дүршэлтэй, үниинэй шэл хайлуулагшадтай хөөрэлдэжэ, бага сагаэршье hаань, шэл хайлуулха хэрэгай далда нюусануудые тааха, мэдэхэ болоhон ааб даа.

Удангүй, 1967 ондо ванна пеэшэнгүүд газаар бэшэ, харин шэнгэн түлишээр халаагдадаг боложо, Анатолий «ажалгүй» үлэшэhэн юм. Тэрэ үни маргажа байнгүй шэл хайлуулагшын туhалагшаар хүдэлжэ эхилбэ.

«Мүнөө манай профсоюзай завкомой түрүүлэгшээр хүдэлжэ байдаг Евгений Сергеевич Божедомовой ударидалга доро нэн түрүүн хүдэлжэ эхилhэн хүнби, — гээд, Анатолий Георгиевич хэлэнэ. — Тэрэ намайе энэ мэргэжэлдэм hургаа. Ехэ анхаралтайгаар, hайнаар хандажа, ойлгосгүй юумыемни тэрэ дары ойлгуулаад үгэдэг hэн. Мүнөө болотор баяр баясхалан хүргэжэ лбадагби».

Анатолий Георгиевич багшынгаа жэшээгээр оорвоше залуу хүдэлмэришэдые hургана. Табадахи разрядтай, дүй дүршэлөөр баян hурган хүмүүжүүлэгшэ, шэл хайлуулгын оньhондо hургаха өөрын онол аргануудтай, өөрын ёhо заншалтай болонхой ха юм.

Николай Владимирович Сафронов, Иван Афанасьевич Чукреев хоёр, тэрэнэй hургаhан шэл хайлуулагшад, өөhэдөө ванна пеэшэн даажа абаад, амжалтатайгаар ажаллажа байна. Мүнөө залуу хүбүүн, комсомолец Сергей Топоров Мухинай ударидалга доро энэ мэргэжэлдэ hурана.

Анатолий Георгиевич эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ гэжэ ходоодоо оролдожо ябадаг юм. Марксизм-ленинизмын үдэшын университет 1971 ондо дүүргээ. Гэбэшье жэл бүхэндэ политhуралсалай ямар нэгэ кружогто ябалсаhан лэ байдаг.

Мүн профсоюзай цехкомой, заводой ханын hониной редколлегиин гэшүүнэй ажал хэрэгүүд баhал ехэхэн сагынь абадаг ааб даа. Теэд нүхэр Мухин энээнгүйгөөр байжа шадахагүй хүн ха юм. Арадай хиналтын постын хүдэлмэриие Анатолий Георгиевич ехэ шухала юумэн гэжэ тоолоно. Юуб гэхэдэ шанарай түлөө ... үедэ дэлгэрhэн тэмсэл... ехэ hайн нүлөө үзүүл... шээтэй ха юм. Энээниие ... гобол хүн бүхэн гарга... hан продукциингаа ... hайжаруулхын тулада ... зүрхэнэй оролдосо ... болоно гээшэл.

1974 ондо Анатоли... гиевич амжалтатайгаа... лажа гараа. Жэлэйнгэ... 102 процент дүүргэжэ... hөө гадуур 74 900 ... метр сонхын шэл гарга... Тиигэжэ үшөө үнгэрэгш... декабриин 24-дэ жа... түсэб дүүргэhэн тухай... хинай халаан элидхэ... ха.

«Манай хүдэлмэрида ... технологи болон бүхы а... ломжонуудаа гүйсэд хэ... гүй хада түсэб үлүүлэ... гэхэ гээшэ ехэ хүндэ ... гэжэ Анатолий Гео... хөөрэнэ. — Шэнэ оно... нуудтай саг үргэлжэ та... жа, ажалдаа таарах... хэрэглэжэ шадаагүй hаа... хэдhөө гээгдэжэ боло... юмши». Энэ талаар ям... боломжонууд бии гээш... тэрээнhээ hурабаб.

«Нэн түрүүн шэл хэ... лисын шанар hайн... тон шухала. Мүнөө ман... гаhан продукциин 76,... центынь эрхим шанартай... Энэ баримта hайн гэж... логдоно. Харин 90 п... дэ хүргөө hаа... Хоё... шэл хэдэг холисо ал... тойбди. Сонхын ш... hээ үлүү зузаанаар ... хээ hаамнай, хэ... гээд манда мүнгэ ... ха юм. Тиимэhээ алма... балалта ехэ хэрэгтэй... тэрэ хөөрэнэ. Энэ згб... найн халаан 1974 оно... соо 51 тонно шэл хэ... соо алмажа шадаа.

Гадна пеэшэнэй уд... зор соо заhабарида ... гүй хүдэлгэжэ шадабал... мүн лэ ехэ байха. ... пеэшэндээ ехэ гамтай... даха шухала юм гэжэ ... лий Мухин намда хөө... Жэшээлхэдэ, пеэшэн ... ходо улеэл ошодог г... дүлые (факелаа) ех... нээр табиха зэргэтэй. ... даруулангүйхэнөөр hэ... ха ёhотой бшуу.

Эдэ мэтын шухала ю... дые мартангүй хү... ашаар Анатолий Гео... Мухин, тэрэнэй н... иимэ амжалтатай хүд... шэ гэжэ бии hанаа hэ...

Ц. ЦЫРЕНДОР...

ШУХАЛА АСУУДАЛ

«1975 оной, бүхыдөө юhэдэхи табан жэлэйнгээ даабаринуудые, социалис уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал КПСС-эй Кабанскын райкомой пленум зүбшэн хэлсэбэ. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь А. С. Берещинов гол асуудалаар элидхэл хээ.

Тэрэ үнгэрhэн дүрбэн жэл соо аймагай ажалшадай туйлаhан амжалтанууд тухай хөөрөөд, үшөөл бии байгаа дутуу дундануудаа эли болгон харуулаа. Тиигээд эдэнэрые дары усадхажа шадабал, даабари, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжотойбди гэжэ хэлэhэн байна.

Энэ тэмсэлэй манлайда коммунистнууд ябаха ёhотой гэжэ нүхэр Берещинов онсолон заана. Тиимэhээ аймагай колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинууд эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай болоно.

Райпогой түрүүлэгшэ А. А. Соболев, Байгалай совхозой директор И. Я. Макальский, цементын заводой директор Л. Д. Рыжов, Сэлэнгын целлюлозо-картоной заводой парткомой секретарь Г. Ф. Елизов, Выдринскэ поселкова Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. В. Костин, Клюевскэ леспромхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ В. Т. Карачёв, Мысовая станциин түмэр замай узелай парткомой секретарь В. Л. Цыбин болон бусад пленум дээрэ үгэ хэлээ.

Эдэнэр өөhэдынь хүдэлдэг колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай ажалша коллективүүдэй 1975 ондо абаhан дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялганууд тухай хөөрөө. Тиигэхэ зуураа юhэдэхи табан жэлые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха байhан тухайгаа нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

А. КЛЮЧЕРЕВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

ФОТО-АППАРАДТАЙГААР — ОРОН СООГУУРАА

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. Ленинэй нэрэмжэтэ Нижнетагильска металлургическа комбинадта «1.500» гэжэ блюминг хүдэлжэ эхилэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «1.500» станай оператор В. С. Кулагин шэнэ агрегадай яажа хүдэлдэг тухай «Азовсталиин» инженер М. В. Косаревто хөөрэжэ байна.

Каракумда Шатлык-Хива гэжэ газай соргын хоёрдохи надаа татагдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Средазнефтегазстрой» трестын коммунис ажалай 3-дахи СУ-гай бригадын хабсаргагшад (зүүн гарhаа) — А. Кузьмин, О. Ибасаров, Н. Рыжих (бригадирынь), Р. Кадыров, А. Шолин ба В. Тищенко.

ТАСС-ай фотохроника.

АШАГ ОЛЗОМНАЙ ҮШӨӨШЬЕ ЕХЭ БАЙХА hЭН

...тусэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ ажалhаа гараа... Манай гахайн фермын ... 2000 центнер мяха гүрэндэ худалдаха ... байhан юм. Үнгэрэгшэ ... эсэгтэ манай коллектив 3005 центнер мяха гүрэндэ худалдаа хээб гү, али хаа... түсэбөө 150,2 процент ... Манай фермын гэ... бүхэнэй ажалдаа hаналаа табижа хүдэлhэнэй ашаар ажалта туйлагдаа гэжэ ... хүсэлтэй. Жэшээлхэдэ, ... худэлмэришэд Ш. М. Та..., Х. Ж. Оширов, Н. С. ..., Б. Ж. Бунаев эхэ... ...гадаhан hара хахад... поршоонхонуудые харуулhалдаг ... 853 центнерээр нэ... Шахалганда табигда... гахайнуудые харуулhалдаг «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Габдул Асадо... Асадулин Абхат гэжэ дүү хүбүүнтэе 12 hарын туршада даажа абаhан гахайнуудайгаа шэнгүүрые 710 центнерээр нэмэгээ. Мүн намтай хамта эдэ гахайнуудые харуулhалдаг Е. П. Замбулаева, С. Ш. Ангарова гэгшэд эхэ гахай бүриhөө 14,8—13,7 поршоонхо абажа тэжээлүүлээ. Мүн бишье баhа нүхэдhөө дутуугүйгөөр ажаллаха гэжэ эрмэлзээб. Жэлэй туршада 500 поршоонхо абааб. Тэдэнэйгээ толгой бүхэнэйе 18 килограмм шэнгүүртэй болоторнь харуулhалаад, тужэжүүлээд бүдэгтэ тушаагаад.

Гүрэндөө мяха худалдаха табан жэлэйгээ түсэбые байгша онойгоо түрүүшын кварталда лаб дүүргэхээр зорижонхойбди. Габэшье, манай ажал дутагдалнууд бии. Нэн түрүүн, үйлэдбэрилгэдэhэн продукцимнай ёрынь үнэ сэн ехэ. Жэшээлхэдэ, 1 центнер гахайн мяха үйлэдбэрилгэдэ 137 түхэриг гаргашалха байбал, үнэндөө 167 түхэригтэ хүрэжэ байна. Энэ дутагдалымнай гол шалтагаанинь нүүд гэхэдэ, гахай тэжээлэй 70—80 хубиинь худалдажа абадаг бии. Таряа талмаанай зүйл болон бусад шэмэгэ тэжээлэй тэрэнэй тоодо ороно. Хоёрдохёор, фермэ дээрээ хүндэ хүшэр ажал, илангаяа гахайнуудта тэжээл үгэхэ худэлмэри, оньhожоруулагдаагүй. Гахайнуудай байра соо шииг нойто ехэтэй тула тэндэ ажаллахань тон хүшэр. Тэрээнhээ гадна, байрашье хүүшарhан хай.

Бага гаргашатайгаар, ехэтэйгээр ажаллаха гэбэл түрэл Коммунис партиингаа уряалые бидэ халуунаар дэмжэжэ, элирүүлэгдэhэн нөөсэ, бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэхэ ёhотойбди. Манай коллектив дэшэлмэл социалис уялгануудые абаад, жэлэйнгээ түсэб болзорhоо урид дүүргэхээр хараална.

Тэрээнhээ гадна, витамин, каротин ба белок ехэтэй тэжээл — зелёнко горох хоёрые холижо ехээр тарижа, энээгээр ногоон гурил бэлэдхэхэ hайн байха hэн. Манай совхоздо «АВМ-04» түхэлэй агрегат 3—4 жэлэй туршада ажалладаг. Тэдэ энэ агрегадhаа гансал манай фермын гахайнуудта хүрэхэтэй үгытэй ногоон гурил гаргаад лэ болишодог юм. Горох, зелёнко, хоёрой холисоор татагдаhан гурил ехээр бэлэдхэбэл, поршоонхонуудаа болон бусад нарай малые эдэлүүлхэ шэмэтэ тэжээлэй найдамтай бааза байгуулха болоолбэйди. Тиигэбэл, залуу малаа гарза гайда оруулангүй, олзо ехэтэйгээр ажаллаха hэмди.

Теэд, манай мэргэжэлтэд болон таряашад горох, зелёнко холижо тариха хэрэгтэ hаналаа табинагүй. Зелёнко таряашье hаа, хуряажа шадангүй, малда гэшхүүлхэhээ эхилээд, саhанда даруулха, хуряангүй орхижорхихо ушар тохёолдодог.

Совхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон механизаторнууд эдэ бүгэдэ хэрэгтэ анхаралаа hоёо, арга боломжонуудаа олжо хүбэр ашаглаха бэ гэжэ найдагдана. Харин колхоз хоорондохи барилгын нүүдэл колоннын мэргэжэлтэд болон худэлмэришэд (директорынь Михаил Миронович Неудгодников) зүргаадахи жэлээ гахайн шэнэ байра манда барижа байдаг. Хэрбээ тэдэнэр иимэ удааhаар ажаллаха юм hаа, арбадахи табан жэлэй хугасаада барижа дүүргэхэгүй. Харин шэнэ, оньhожоруулагдамал байра бидэндэ ехэ хэрэгтэй.

В. БАТРАКОВА,
Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой хүдэлмэришэн, аймагай Соведэй депутат.

ХҮСЭН ЕХЭ

Аха заха хүнэй хажууда, ...нтэ зоной дунда өөрыгөө ...йнаар абажа ябахые оролдо... залуушуулые харахада, ...шье зохид, урмашамаараашье ...йдаг даа. Урда саhаа хойшо ...эхэ, эсэгэ гээшэ үхибүү... хэлэндэ орохоhоо эхи... зоной дунда өөрыгөө hай... зохидоор абажа ябаха ...й, аха заха хүнии хүн... тухай саг үргэлжэ хэлэ... hургадаг байhан ааб даа. ...шье hургуулида орохоодоо, ... класchaa багшынгаа hургаал хадуудаг. Бишье багшын... hургаал мүнөө болотор ...даггүйб.

...ха түрүүн эхин класста ... Н. Намсараевта hураhанаа ... хүрэтэр hанагшаб. Юун ...хэдэ, хэшээл бүхэндөө ... тухай хэлэхээ нэгэшье ...даггүй hэн. «Хүн гээшэ ...haa аха заха хүнии хүн..., зон соо ороод ябахадаа, ... журамтай байха ёhотой», ... мэтэ ехэл hайн hайхан ...гаал хододоо хэлэдэг бай... юм.

hаяхан телевизор хаража ...хадам, тоншье зохид, ур...маар гоё hайхан конкурс... бари Москваhаа харуулаа. ... зоной суглараhан газарта ямараар бэеэ абажа ябахаб гэhэн асуудалаар олон зүйлэй юумэ тааха конкурс ГПТУ-гай hурагшадай дунда эмхидхэхэдэнь, хаража hуухада ехэ зохид. Иигэжэ үхибүүдые hургуули бүхэндэ хүмүүжүүлбэл, саашадаа ямар зохид hайн хүнүүд боложо гараха байhаниинь мэдээжэ.

Теэд манай hургуулинуудта тиимэ хүдэлмэри багаар хэгдэнэ гээшэ ха гэжэ hанахаар. Мүнөөнэй hургуулинуудта урданай сагаар жэшэбэл, ямар гоё байдалтай, байратайшье болоо гээшэб! Бүхы юумэн хүү бэлэн. Хоёр нюдөөрнь харуулха, үзүүлхэ юумэн баран бии. Хэжэ шадабал, өөhэдөөшье хэхэдэ, машина, техникын хүсэн ехэ.

Юрэдөөл, бидэ өөhэдөө хүдэлжэ, ударидажа, эмхидхэжэ шаданагүй гээшэ бэшэ гүбди? Юумэ гээшые хэхээ хүсэбэл, залуу ябахада, тон бэлэн шэнги hанагдагша бэлэй. Теэд мүнөө иимэ ехэ хүсэнэй байхада, хүдөөгэй hургуулинуудта юундэ хэгдэнэгүй гээшэб?

Зай, абаад харахада, hурагшадые багаhаань элдэб спортивна наадanda hургахаар байнал. hургуули бүхэн сагаан таладашье уhа адхажа хүргөөд, тэндээ спортивна талмай эмхидхээд, коньkigaар халтируулха, хоккей наадуулха аргатайл. hургуулида физкультурын ганса бэшэ, хэдэн багша, ондоошье hурагшад байна ха юм. Үшөө тиихэдэ аймагай түб hууринда спортивна эмхи зургааншье бии гээшэл.

Эдэ бүгэдэ минии hанахада, ехэл мууса хүдэлмэрилнэ. Спортоор элдэб мүрысөө, конкурс эмхидхэхэдэ яанаб? Мүн баhа hурагшадые ажалай дүршэлтэй болгохо талаар тон бага юумэн хэгдэнэ гэжэ hанагшаб. Зарим газарта багшын орой дүршэлгүй, багша ябаагүй, ямаршье шадабаригүй хүн ажалай хэшээл хэжэ байдаг. Имэhээ мүртэй шадабари үхибүүдтэ олгоногүй. Харин четвертиин hүүлдэ тиигэд гээд лэ сэгнэлтэ табяад гаргаха ябадал ушардаг гээшэ.

Үхибүүд гээшэмнай hураад байбал, тон бэрхэ, хэлэhэн үгэдөө үргэлжэ хүрэхэ, хэhэн юумэеэ заагүй дүүргэхэ гэжэ оролдодог зон гээшэл. Тиимэhээ мүнөө эдэнииел багаhаань хүдэлгэжэ, ажалай дүршэл hайн мэдүүлбэл, хожомоо ямаршье бэрхэ мэргэжэлтэд, ерээдүйдэ шадабаритай эрдэмтэд болохо байна ха юм.

Мүн хүдөө hургуулинуудта элдэб hонирхолтой кружогууд тон багаар эмхидхэгдэнэ. Урдань hургуулида элдэб наадanай hонирхолтой кружогуудые эмхидхээд, хүдөө нютагуудта концерт хододоо харуулжа, хүн зониие hонирхуулжа байгша бэлэйбди. Мүнөөшье тиимэ наада, энеэдэтэй зүжэг ходо табижа байдаг haa, баhал хүн бүхэн ехэтэ hонирхохо бэлэй. Урдань наада табиха гэжэ ошоходоо, хэдэн мори, тэргэ хүллэжэ гарагша бэлэйбди. Мүнөө тиимэ бэшэ, hургуулинуудта хэдэн машина байха. Тэдэ машинануудынь хододоо эдэрхэй байха. Энэнь юун дээрэhээ болооб. Имагтал ажалшагүйhөө болоно бэшэ гү? Жэшээнь. Хориин дунда hургуулида 3—4 жэлэй саада тээ нэгэ автобус үгэhэн юм. Тэрэ автобусоо мүнөө хүрэтэр хашаа соогоо выставкэдэ табиhандал табинхай, нэгэшье хүн тэрээндэнь hуужа ябадаггүй байдагынь ехэтэ гайхамаар агша.

Ц. ТОКТОХОЕВ.
хүдөө бэшэгшэ.

НҮҮДЭЛ ВЫСТАВКЭ

ХАБАРОВСК. (ТАСС). Агуу Илалтын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулжа, хизаар ороноо шэнжэлхэ нютагай музейн эмхидхэhэн нүүдэл выставкэтэй хилын харуулай сэрэгшэд түрүүлэн танилсаба. Энэ выставкэ хэдэн таhагтай юм. «Эхэ оромнай уряалан дуудана» гэhэн плакадаар түрүүшынь таhаг нээгдэнэ. Газетэдэ толилогдоhон фото-зурагууд, материалнууд дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ ажалшадай эмхидхэhэн митингнүүд тухай хөөрэнэ. Фронт эльгээхэ гүйлтатайгаар военкомадуудта ороhон мэдүүлгэнүүд эндэ бии.

Дайн байлдаануудта аласдурнынхидай эрэлхэг зоригтойгоор хабаадаhан тухай хөөрэhэн зүйлнүүд эндэ олон.

Энэ гайхамшагта үдэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө ажалшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөн тухай хөөрэhэн документнүүд «Тыл — фронтдо» гэhэн таhаг соо бии. Эдэнь олоной анхарал татана. hонирхол үүсхэнэ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. Ц. ОЧИРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын автомобильна транспортын системэдэ олон жэлэй турша соо эдэбхитэйгээр ажаллаhанайнь түлөө Буряадай транспортна управлениин начальнигай орлогшо Гомбо Цыреторович **Очировые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной февралиин 7.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

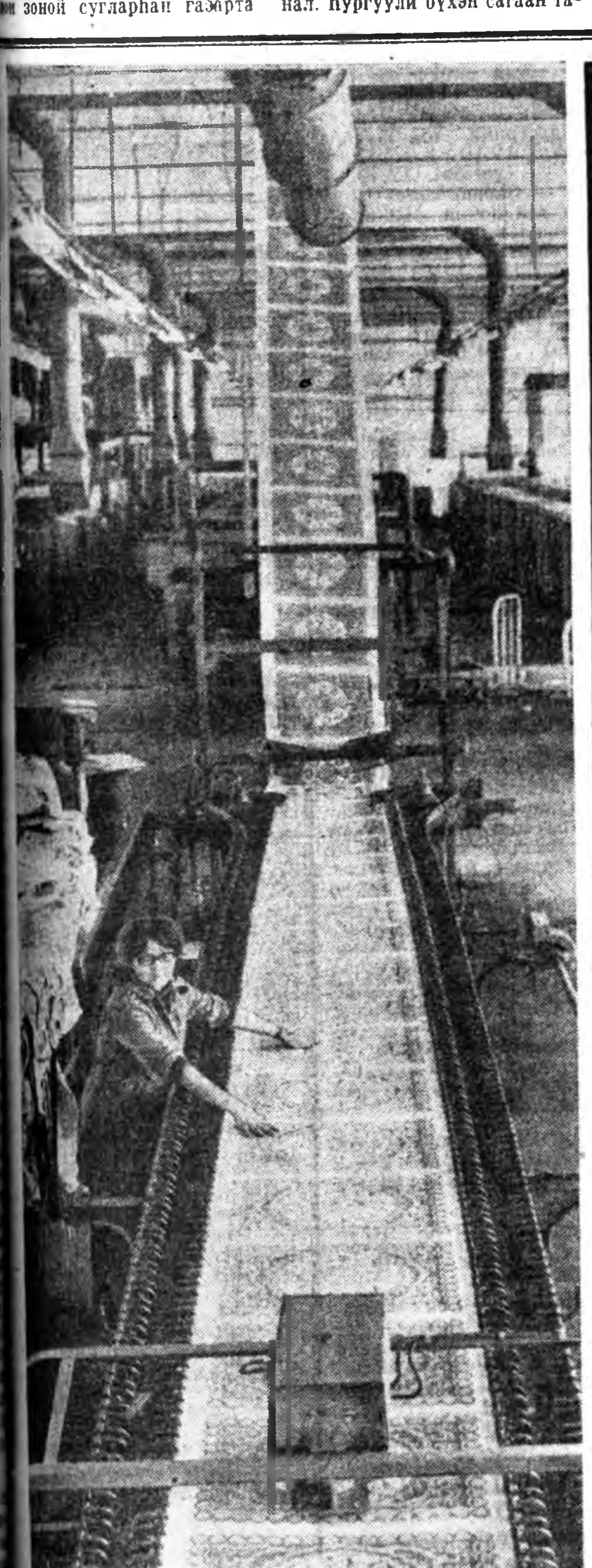
НҮХЭР Г. Д. ДАШИЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна, совет болон хүдөө ажахын органуудта олон жэлэй турша соо аша үрэтэйгөөр жаллаhанайнь түлөө Мухар-Шэбэрэй аймагай радио-дамжуулгын корреспондент-эмхидхэгшэ Гомбоцырен Дашиевич **Дашиевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной февралиин 7.

КАЗАХАЙ ССР. Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Алма-Атагай пумаажан бүдэй комбинадай коллектив партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада харюу болгон, угтамжын түсэб — 1975 оной социалис уялга абаба. Даабариhаа гадуур миллионhоо дээшэ түхэригэй продукци бүтээн гаргаха гэжэ шиидхэгдээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй, түрүү технологи нэбтэрүүлhэнэй, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые үргэнөөр хэрэглэhэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэхэгдэжэ бэлэн болоhон бүд.

ТАСС-ай фотохронико.

Арадай мүнхэ дурасхаалда

БАЙГАЛАЙ ЭРЬЕhЭЭ ПРАГА ХҮРЭТЭР

Лазарь Лазаревич Горбатых Байгал далайн эрьеhээ Чехословакиин ниислэл хото Прага хүрэтэр дайшалхы замые гаталhан намтартай юм.

...«Гвардия» гэжэ самоходно артиллерийскэ буугай экипаж, тэрэ тоодо Лазарь Горбатых, hүниин 3 сагта дайсанай хоёр танк бута сохёод, Прагада орохо замые нээhэн байгаа. Лейтенант И. Г. Гончаренкын ударидалга доро 23-дахи номертой танкын экипаж бултанhаа түрүүлэн чехословак арадта туhалхаяа ниислэл хото руу сүмэрэн ороhон бэлэй. Гэрэ танкнь совет ба чехословак арадай дайшалхы хани барисаае гэршэлэн, Прагын түб талмайн табсанта шулуун дээрэ табяатай байдаг.

Прагын түб талмай дээрэ 30 жэлэй саада тээ мотострелково 172-дохи дивизи жагсажа байба. Сэрэгшэдэй дунда Л. Л. Горбатых байгаа бэлэй. «Гвардия» гэжэ самоходно артиллерийскэ буугай экипажые харуулhан фото-зурагтай шарлашаhан газетэ харанабди. Генерал-майор Козлов артиллерийскэ буутай экипажда «Прагые сүлөөлhэнэй түлөө» гэhэн медаль барюулжа байна.

...Апрелиин хуушаар 172-дохи стрелково дивизи эрэ үглөөгүүр добтолгодо ороба. Прагаhаа 25 километр холо, Желивка гэжэ мүрэнэй эрьедэ байhан манай самоходно артиллерийскэ буунуудые дайсан обёороод, ехэ буунуудаар буудажа эхилбэ. Уданшьегүй дайсанай самолёдууд дээрэhээнь бомбодожо захалба. Тиин самоходно артиллерийскэ буу гал дүлэндэ абтаба. Иимэ байдалда ороhон артиллерийскэ буугай экипаж урагшаа дабшаhаар дайсанаа бута сохижо гаралай. Тиигээд hүүлдэнь энэ дүрэжэ байhан машинаяа сэрэгшэд абаржа шадаба. Тэрэнэй hүүлээр хахад час болоод, Прагын Карлово университедэй байшангай хажууда хүрэжэ ерээ бэлэй.

...Эрэлхэг зоригтой солдат Лазарь Горбатых дайсанаа даража, даагаяа hүүлдэжэ ерэhэнэй удаа Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-да модошо дарханаар үни удаан ажаллаа hэн.

Мүнөө Л. Л. Горбатых үндэр наhатай болобошье, дайшалхы зам тухайгаа залуушуулда ходо хөөрэнэ.

М. БОЛОНЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Уластүрын темээр хөөрэлдөөн

АЛИШЬЕ ТАЛАДА АША ТУhАТАЙ БАЙХЫН ТҮЛӨӨ

КПСС-эй XXIV съездын соносхоhон Эб найрамдалай программа бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй үедэ уласхоорондын шахардуу асуудалнууд шиидхэгдэжэ эхилhэн байна. Энэ хэрэгтэ совет-американ харилсаа холбооe hайжаруулга нилээд ехэ удхатай. В. И. Ленин ажалшадай, тэрэ тоодо американ ажалшадай аша туhые харадаа абадаг hэн тула, Америкын Холбоото Штадуудтай амгалан тайбанаар зэргэ оршохо хараа бодолые баримталдаг байhан.

1972 оной май hарада Москвада гар табигдаhан совет-американ хэлсээн ехэ удха шанартай байгаа. «СССР США хоёрой хоорондохи харилсаа холбооной үндэhэ hууринууд» гэhэн документ онсо удха шанартай. Энэ хэлсээнэй ёhоор, СССР США хоёр гүрэн хоорондын харилсаа тогтоожо шадаhан байна. Нниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүд хоорондоо техническэ, экономическа ба соёл культурын талаар харилсаа холбоо байгуулха аргатай гэжэ энэ хэлсээн гэршэлээ hэн.

Ядерна дайе зайсуулха тухай СССР США хоёрой хоорондо баталагдаhан хэлсээе дэлхэйн арадууд түүхэтэ удха шанартай документ гэжэ сэгнэhэн юм. Дэлхэйн ядерна буу зэбсэгэй дииилэнхи ехэ хубиинь бии болгоhон хоёр гүрэн дайнай үедэ ядерна буу зэбсэгэй хүсые хэрэглэхэ ябадалhаа арсаха уялга абанхай. Тэрэшэлэн США-гай гү, али СССР-эй союзнигуудта иимэ хүсые хэрэглэхэгүйбди гэжэ найдуулhан хэлсээндэ гар табиhан байна.

Эдэ хэлсээнүүдэй ашаар ядерна дайнай аюул зайсуулха, арадуудай аюулгүй байдалые хангаха арга олдоhон байна. Совет-американ харилсаа холбооe hайжаруулха тээшэнь шэглүүлэгдэhэн Советскэ Союзай гадаадын политикые, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые hуларуулха талаар СССР США хоёрой хоорондохи hүүлэй жэлнүүдэй харилсаа холбооe гэршэлhэн документнүүдые эндэ дурдамаар.

Ракетэhээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай хэлсээндэ, стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдые хороохо талаар зарим хэмжээнүүд тухай саг зуурын хэлсээндэ Москвада 1972 оной май hарада гар табигдаhан бэлэй.

1973 оной июнь hарада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-да ошоходо ядерна дайе зайсуулха тухай хэлсээндэ гар табигдаhан байна.

Москвада болоhон удаадахи уулзалга дээрэ ракетэhээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай хэлсээн баталагдаа. Тиихэдэ 1985 он болотор стратегическэ добтолхы буу зэбсэгые хизаарлаха тухай шэнэ хэлсээндэ гар табиха арга олдоhон байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай президент Дж. Фордын хоорондо Владивостогто болоhон уулзалга ракетэhээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха асуудалые эсэслэн шиидхэhэн байна. 1985 оной декабриин 31 болотор стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар үшөө нэгэ алхам Владивостогто хэгдээ. СССР США хоёрой хоорондо Владивостогто гар табигдаhан документ үни удаан сагта хүсэндөө байха. Тиихэдэ мүнөө стратегическэ шэнэ буу зэбсэгүүдые хоёр талаhаа хизаарлаха тухай хэлсээн хэгдэхэ ёhотой болоно.

Владивостогто хэгдэhэн хэлсээнүүдые тодорхойлхын тула СССР-эй ба США-гай делегацинууд 1975 оной январь hарада Женевэдэ хэлсээнүүдые хэжэ эхилээ.

Совет-американ харилсаа холбоон али таладашье аша туhатай худалдаа наймаае эрхилхэ арга зам нээжэ үгэhэн байна.

Али алишье талада аша туhатай удаан сагай харилсаа холбоо байгуулха хэрэг совет-американ хэлсээнүүд соо hууриия олонхой. Эдэ хэлсээнүүдые үндэhэлэн, хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээн нилээд дээшэлээ. 1973 ондо худалдаа наймаанай хэмжээн 1,5 миллиард долларто хүрэжэ, 1971 оной хэмжээе 7 дахин ахиhан байна.

Советскэ Союзай США-да эльгээдэг эд товар олон зүйлэй болонхой. Энээнhээ урид худалдадаг эд товарhaa гадна американ фирмэнүүд ехэ хүсэтэй трансформаторнууд, элдэб түхэлэй суднанууд, металл отолдог түхеэрэлгэнүүд, шарикоподшипнигууд болон бусадшье продукци ехээр худалдажа абадаг болобо.

Американ фирмэнүүд Советскэ Союзай научно-техническэ туйлалтануудаар ехэтэ hонирхоно. Ушар тиимэhээ үйлэдбэриин шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ, мүнөө үеын нарин түхеэрэлгэнүүдые хамтадаа зохёохо талаар хэдэ хэдэн хэлсээн доро гар табигданхай.

Хоёр талада аша туhатай хэлсээнүүд удаан саг соо хүсэндөө байхаар зохёогдоно. Жэшээлхэдэ, КамАЗ-ай захилнуудые США-гай 80 гаран элдэб фирмэнүүд дүүргэхэ уялга абаа. Советскэ Союзай захилнуудые дүүргэхэдэ, ажалгүйшүүлэй тоо үсөөрнэ, хүдэлмэришэн ангида аша туhатай, буу зэбсэг түхеэрhэнтэй адли бэшэ гэжэ американ арад hайн ойлгоно.

Советскэ Союз элдэб янзын бүтээсэ ехэтэй бульдозернууд, лабораториин приборнууд, электронно тоололгын машинанууд болон химическэ продуктнуудые худалдан абадаг юм. Зүгөөр худалдаа наймаанай талаар Советскэ Союзда таарамжатай эрхэ байдал олгохо гэhэн программые Америкын конгресс буруушааhан байна. Тиихэдэнь манай правительство худалдаа наймаан тухай 1972 оной хэлсээн хүсэндөө орохогүй гэжэ мэдүүлээ.

Советскэ Союзые хашаха гэhэн хэмжээнүүдые шүүмжэлhэн хүдэлөөн Холбоото Штадуудта дэлгэржэл байhаар. 1974 оной декабрь hарада США-гай конгрессэй сенат худалдаа наймаанай гуримуудые хубилгаха гэhэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар батлан абаhан юм. Энэ шиидхэбэриин үндэhөөр Вашингтондо СССР-эй худалдаа наймаанай зургаан, харин Москвада США-гай коммерческэ бюро эмхидхэн байгуулагдаа. Совет-американ худалдаа наймаанай палата бии болгогдоо. 1973 ондо СССР-эй ба США-гай генеральна консульствонууд Сан-Франциско, Ленинград хотонуудта нээгдэhэн байна.

Совет-американ харилсаа холбооной ашаар СССР США хоёр дэлхэйн океан, транспорт, хүдөө ажахы болон атомна элшэ хүсые хүн түрэлтэнэй аша туhада зорюулха талаар харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ аргатай болоhон байна. Гэхэтэй хамта hара ба планетэнүүдые, замбуулинай дайдые, замбуулинай механика ба биологи шэнжэлхэ хамтын хүдэлмэри ябуулагдана, «Союз» ба «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудые залгалдуулха, космонавтнуудыень хамта ниидүүлхэ талаар бэлэдхэл хэгдэнэ.

Хүн зоной бэеын элүүрые хамгаалха талаар харилсаа холбоогоо батадхаха тухай, тэрэ тоодо хэмэл зүрхэ хэхэ тухай хэлсээн доро гар табигдаhан байна. Гэр байра бариха, тэрэшэлэн газарай хүдэлдэг ба хойто зүгэй сэбдэг хүйтэн районуудта барилга хэхэ асуудалнуудаар харилсаа холбоо үргэдхэхэ хэмжээнүүд хараалагданхай.

Дүй дүршэлөөр, научна шэнжэлэлгэнүүдээр андалдалга нефть, байгаалиин газ, наранай элшэ, газар дорохи халуун уhа гүйсэд hайнаар хэрэглэхэ асуудалнууд хоёр талые hонирхуулжа байhаар.

Байгаалиие хамгаалха талаар хэлсээнүүдые бодотоор бэелүүлхэ хэмжээнүүд абтажа байнхай.

Америкын «Дженерал электрик», «Браун энд Рут», «Хьюлетт Таккарт компани» болон бусадшье фирмэнүүдтэй элдэб янзын промышленна продукцинуудаар наймаа хэлсэхэ тухай хэлсээнүүд баталагдаба.

Экономическа харилсаа холбоо байгуулхаhaa гадна соёл культурын талаар холбоон байгуулагдана. Жэшээлхэдэ, Ехэ театрай коллектив, Ленинградай филармониин артистнууд США-да ошожо, оюун бэлигээ харуулhан байна. Америкын театральна хэдэ хэдэн коллективүүд СССР-тэ ерэhэн юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь hарада Америкын конгресс худалдаа наймаанай гуримые шэнэдхэн хубилгаха тухай хуулиин проект hайшааhан байна. Зүгөөр энэ хуулиин проектдэ элдэб ажаглалта, хизаарлалга оруулhанайнь гэмээр худалдаа наймаанай асуудалнуудаар Советскэ Союзда таатай зохид эрхэ байдал олгохо гэhэн президентын оролдолгонь буруу hүрэбэ. Америкын түрүү үзэл бодолтой ажал ябуулагшад сенатор Джексонэй ба тэрэнэй тала барингшадай ажал ябуулга Советскэ Союзда бэшэ, харин Холбоото Штадуудые гарзада оруулха гэжэ тоолоно.

Совет-американ харилсаа холбооной хүгжэлгэдэ эсэргүүгээр тэмсэдэг хүнүүдэй зариманиинь СССР-эй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаалсаха hанаатай юм ха. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын 1974 оной октябриин 26-да США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэ эльгээhэн бэшэг соо эдэ hэдэлгэнүүдтэнь дүүрэн харюу үгтэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев США-гай президент Дж. Форд хоёрой хоорондо Владивостогто болоhон уулзалгын дүнгүүд совет, американ арад hайшаан угтаа. Эндэ туйлагдаhан амжалтануудые улам батадхажа, эб найрамдал бүхы дэлхэй дээрэ бэхижүүлхэ, шэнэ дайе хорихо зорилго бүхы хүн түрэлтэнэй урда табигдана гээшэ.

Б. КРЯНЕВ,
КПСС-эй обкомой лектор.

Людмила ТУРИЩЕВА:

БЭЛИГ ШАДАБАРЯА УЛАМ МҮЛИХЭ

Олимпиин наадanай эрхимэй эрхим гэгдэhэн, дэлхэйн хоёр удаа чемпионка, СССР-эй спортын габьяата мастер Людмила Турищева 1974 оной Советскэ Союзай эрхим спортсменка гэжэ нэрлэгдээ. Олондо мэдээжэ болоhон гимнастка эрхим спортсменүүдэй арбанай тоодо нэгэнтэ бэшэ оруулагдаhан байха. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ журналистнууд Людмилые бултанай дундаhаа түрүү hууринда гаргаhан байгаа. АПН-эй корреспондент Турищевагай байдаг Ростов на-Дону хото хонходожо, хэдэн асуудалда харюусахыень дурадхаhан байна.

— Людмила, Таниие ороноймнай эрхим спортсменка гэжэ нэрлэhэн ушарта ямараар хандаха байнат?

— Нюултагүй, аргагүй ехэ баяртай байнаб. Гэтэр Василий Алексеев, Анатолий Карпов, Павел Леднев, Людмила Пахомова, Александр Горшков гэгшэд лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэхэл байгаа. Дээрэ дурсагдаhан спортсменүүд үнгэрэгшэ жэлдэ гайхамшагта амжалта туйлаа haaб даа. Сэхыень хэлэхэдэ, спорт тухай бэшэдэг журналистнууд намда түрүү hуури олгобо ха юм. Ушарынь гэхэдэ, гимнастикаар эрхимэй эрхим гэгдэдэг чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ гээшэ аргагүй хүшэр хүндэ байдаг. Хэнэйшье мэдэhээр дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрбэн жэлдэ нэгэ удаа үнгэргэгдэнэ. hүүлэй үедэ чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ Лариса Латынина, мүн бидэ хоёр удаа хүртэhэн байнабди.

Би өөрынгөө амжалтада баясана бэшэ, харин өөрынгөө дуратай спортын гимнастикаар омогорходогби. Минии эрхилдэг спорт жэлhээ жэлдэ олоной дунда мэдээжэ боложо ябана ха юм. Мехико, Люблин, Мюнхен, хотонуудта үнгэргэгдэhэн мүрысөөнүүдтэ СССР-эй эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команда арсалтагүй, гоё hайхан илалта туйлаа hэн. Эндэ Наташа Кучинская, Лариса Петрик, Тамара Лазакович, Ольга Корбут, болон бусад гимнасткануудуран гоёор, шадабаритайгаар упражнени бүхэнөө гүйсэдхэжэ гарахадаа, дэлхэйн олониитые гимнастикада дуратай болгожо эхилбэ бшуу.

Манай ороной спортсменүүд дэлхэйн гимнасткануудай дунда хододоо түрүү зэргэдэ ябана. Нахадааб гэхэдэ, манайда спортдо олон зон хабаададаг, үүсхэлшэ тренернүүдэй ашаар хараалагдаhан саг соогоо hорёо, мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ байдаг болонхой.

— Үнгэрhэн жэл Танда юугээрээ онсо илгаатайб?

— Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө Варнада үнгэргэгдэhэн наадан намда хэзээдэшье мартагдахагүй. Би энэ ехэ мүрысөөндэ Мюнхендэ үнгэргэгдэhэн Олимпиин наадanай дүүрэхэтэй зэргэ бэлдэжэ эхилээ hэм. Минии тренер Владислав Растороцкитой хамта бэлэдхэлэй шанга түсэб табижа, тэрэнээ хазагайруулангүй дүүргэхые оролдодог эрмэлзэдэг байгаабди. 1973 ондо Лондондо Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн наадан намда ёhотой гэгшын шалгалта боложо үгөө hэн. Би тиихэдэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө hэм. Лондондо, мүн оронойной түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөнүүдтэ Ольга Корбудтой ана мана тулалдажа гарахадаа, өөрынгөө hайн бэлэдхэлдэ баясаа бэлэйб. «Ольготой суг мүрысэхэдөө хоорондохи харилсаантнай ямар байдаг бэ?» гэжэ намhаа заримашуул асуудаг юм. Бидэнэр бэе бэеэ, хүндэлэлсэдэг, хөөрэлдэдэг, өөhэд өөhэдынгөө hанамжа хубаалдадаг заншалтайбди. Гансал мүрысөөнэй боложо байхада атаархалдадаг аабзабди. Зүгөөр ажабайдалдаа хахасашагүй нүхэд гээшэбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ би багшанарай институт дүүргээд, аспирантурада оронхойб. «Спортын психологи» гэhэн темээр хүдэлмэреэ бэшэнэб. Үшөө тиихэдэ комсомолой XVII съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаhандаа аргагүй баяртай ябадагби. Намайе ВЛКСМ-эй ЦК-гай гэшүүнээр hунгаhандань омогорхожо ябаха золдо хүртөө hэм.

— hуралсал, hорилго мүрысөөн, хилын саагуур айлшалалга, упражнениинүүдые гүйсэдхэлгэ. Эдэ бүгэдэ Танда эсэбэритэй, хүндэ бэшэ гү? Заримдаа «танигдаагүй» байhаиб гэжэ hанадаггүй гүт?

— Энэ хадаа минии эгээл ехэ зол жаргал гээшэ. Би гимнастикаhаа, спортын энэ мүрысөөндэ дуратайшуулай асуудалнуудhаа, hорилго, мүрысөөнhөө эсээгүйб. Эрхим амжалта туйлахын хойноhоо өөрынгөө шадабари харуулха гэжэ оролдоhон лэ спортсмен бүхэн хаанашье ябахадаа, илажа гарахаар бэеэ зэhэхэ зэргэтэй ха.

Спортоор миин бэеэ hорижо ябахада намда hонингүй шэнгеэр hанагдадаг. Тиимэhээ урдаа нэгэ зорилго табина, хүшэр хүндэ дабаан өөдөө зориходоо, өөрынгөө дутуу дундануудые, шадабаряа ойлгожо абахаш. Энэл даа, ехэ спортын омог баяраар халиhан амжалтамнай.

— Та ехэ амжалта туйлажа, гимнастикын бүхы нэрэ солонуудтань хүртэбэ гээшэт. Спортдо үшөө ямар амжалта харуулха хүсэлэнтэй гээшэбта?

— Мүнөө арга шадалтай байhандаа мүрысөөн бүхэндэ хабаадалсаха хүсэлэнтэйб. Лариса Латынина дэлхэйн болон Олимпиин наадануудта хоёр удаа шалгарhан байна. Би Олимпиин наадanай нэгэл алтан медальтай болонхойб. Хоёрдохи медаль — Мехикэдэ командаараа түрүү hуури эзэлхэдээ абаhан байнаб. Тиихэдэ би гимнастикын олон зүйлэй дүнгөөр 24-дэхи hуури эзэлээ hэм. Монреальда үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадanda би hүүлшынхеэ хабаадалсаха хаб.

Тренертэйгээ өөрынгөө дураар гүйсэдхэхэ шэнэ программа зохёожо эхилэнхэйбди. Мүн брус, бревно дээрэ гүйсэдхэгдэдэг шэнэ упражнениинүүдээ 1976 он болотор шадамар бэрхээр, уран гоёор гүйсэдхэжэ hураха зорилго урдаа табинхайб. Сэхыень хэлэхэдэ, hорилгын үедэ хэхэ хүдэлмэри ехэ болонхой.

— Байгша ондо Таниие ямарнууд мүрысөөнүүд дээрэ хаража, амжаха болонобиб?

— Ленинградта март hарада СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн эхилхэнь. Энэ мүрысөөндэ бэлэдхэжэ эхилhээр үнихэнэй боложо ябанаб. Май hарада — Норвегидэ Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө наадан үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Июль hарада СССР-эй арадуудай спартакиадын түгэсхэлэй наадан болохо байна.

(АПН).

Уласхоорондын шэнжэлэл

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГ: ХОЙШОЛУУЛШАГҮЙ ЗОРИЛГО

Уласхоорондын олониитын хэһэн буруушаалгые хэрэгсээхэгүй зуураа, Израиль Ливанда болон бусад араб оронуудта эсэргүү сэрэгэй улам шэнэ һүйдхэлтэ аашануудые гаргана. «Дайн зайлашагүй болохо» гэһэн мэдүүлгэнүүд Тель-Авивта үдэр бүхэндэ шахуу хэгдэнэ. Дай журөөдэһэн мэдүүлгэнүүдтэй хамта ээрхэг түримхэй шэнэ ябуулгада яаралтайгаар бэлдэнэ. Оронойнгоо мүнөө үзэгдөөгүй ехэ бэрхэшээлдэ ороод байбашье, Израилиин правительство сэрэгэйнгээ гаргаша бүри ехэдхэжэ байна. Энэ гаргашань Израилиин ажалшадай хүзүүн дээрэ тохогдоно. Израилиин бюджедэй 60 гаран процентнь мүнөө үедэ дайн сэрэгэй зорилгодо хэрэглэгдэнэ. Араб газар дайдые эзэмдэжэ, хүршэ араб гүрэнүүдтэ эсэргүү зэбсэгтэ аашануудые гаргажа, Израиль Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу шанга байдалые бүри түгшүүрилтэй болгоно.

Дэлхэйн энэ райондо орёо хүндэ, тон аюултай оршон байдал тогтонхой. Энэ оршон байдал хадаа Дүтын Зүүн зүгэй асуудал гуримшуулха хэрэгые али бүхы талаһаань яаралтайгаар хаража үзэхэ эрилтэ табина. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Египедэй Араб Республикада хани ёһоной албан хэрэгээр ошоһонтой дашарамдуулан, хамтын совет-египет мэдээсэл тунхаглагдаба. Энэ асуудал гуримшуулхын тулада эгээл таарамаар хуралдааниинь Дүтын Зүүн зүг тушаа Женевэдэ зарлагдаха эбэй конференци болоно гэжэ энэ мэдээсэл соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энээндэ хабаатай бүхы талануудые, тэрэ тоодо Палестиные сүлөөлхэ организациин түлөөлэгшэдые оруулалсан, энэ конференциин хүдэлмэри дары һэргээн ябуулха эрилтэ эндэхи оршон байдал табина.

Дүтын Зүүн зүгтэ үнэхөөрөөл бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулдаг Советскэ Союз Дүтын Зүүн зүгэй асуудал гуримшуулгын али бүхы һалбаринуудта, али бүхы шатануудта хабаадалсаха ёһотой юм ааб даа. Тэрэ тоодо Женевэдэ зарлагдаха конференци дээрэ байгуулагдажа болохо хүдэлмэришэ бүхы органуудта хабаадалсаха ёһотой.

Хэнэйшье мэдэһээр, ООН-ой Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэриин ёһоор 1973 оной декабрьда зарлагдаһан энэ конференци хадаа Дүтын Зүүн зүгэй асуудал шиидхэхэ зам дээрэхи түрүүшын тодорхой алхам болоо бэлэй. Гэхэ зуура, энэ хёмороон тинхэдэ политическэ ёһоор гуримшуулагдаагүй һэн. Юрэл Египедэй ба Израилиин, һүүлээрнь Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые бэе бэеһээнь холодуулан таһалха тухай хэлсээнүүд лэ зохёогдоһон байгаа. Зүгөөр Тель-Авивай политигууд ба генералнууд араб газар дайдые саашадаашье эзэмдэхын тулада, энэ районой бүхы арадуудай аша туһада таарамаар, үнэн зүб үндэһэ һуури дээрэ политическэ ёһоор бүхыдэнь гуримшуулхагүйн тулада иигэжэ холодуулан таһалха ябадалые хэрэглээ ха юм.

Женевэдэхи эбэй конференци хүдэлмэреэ дахин һэргээхэ, энэ хёмороое политическэ ёһоор шиидхэхэ, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалнуудые бүхыдэнь гуримшуулха гээшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда тон шухала. Энэ гуримшуулга хадаа тус хёмороондо хабаадуулагдаһан бүхы оронуудта хабаатай байха, тус хёморооной үедэ бии болоһон бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ зэргэтэй.

Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал байгуулха найдамтай гансахан лэ зам гэхэдэ, — 1967 ондо булимтаргашадай эзэмдэһэн бүхы араб газар дайдые сүлөөлхэ; Палестинын араб хүн зоной өөрыгөө тодорхойлхо эрхые, национальна гуламтатай байха эрхые оруулалсан, тэрэнэй хуулита эрхэнүүдые хангаха: энэ районой бүхы гүрэнүүдтэ, арадуудта амгалан ба аюулгүй байдалда ажаһууха арга олгохо ябадал болоно. Энэ яашагүй ойлгосотой.

Энэ райондо бата найдамтай эб найрамдал тогтоохын тулада энээнһээ ондоо арга зам байхагүй. Дүтын Зүүн зүгэй хёморооной унжагайршаһан энэ бүхы түүхэ энээн тухай үнэншэмөөр гэршэлнэ.

БАЙДАЛАЙНЬ БҮРИ МУУДАҺАНАЙ ГЭРШЭ

США-гай президент Дж. Форд энэ жэлэй июльдэ эхилхээ байһан 1976 оной финансова жэлэй бюджедэй проекттэй бэшэг, мүн ороной экономическа байдал тухай бэшэг конгрессто эльгээбэ. Правительствын экономическа политикые найруулһан эдэ документнүүд американхидэй анхарал тон ехээр татаһан байна. Эдэ документнүүд дотор тэдэнэр имагтал экономическа бэрхэшээлнүүдэй улам ехэ боложо байһые бэшэ, мүн эдэ бэрхэшээлнүүдые дабан гараха, улад зоной һуудал байдал һайжаруулха гэһэн ашаг үрэтэй хэмжээнүүдые хараха хүсэлтэй байгаа һэн хаш. Гэбэшье жиирэй американецууд президентын эльгээһэн бэшэгүүд соо сэдьхэлээ хангамаар юумэ олоогүй бшуу.

Шэнэ федеральна бюджедые «сүхэрэлгын бюджет» гэжэ хэблэл дэмы нэрлээгүй байха. Экономическа байдал тухай энэ бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Экономико улам доройтожо байна, хүдэлмэригүйдэлгын хэмжээн аргагүй ехэ болоо, ажалай бүтээсэ доошолоо, бүхэли арбан жэлэй турша соо нилээд гайтай, хатуу шанга асуудал байһан саарһан мүнгэнэй үнэ сэнгэй бууралга экономикые бүри доройтуулжа байһаар».

Холбоото Штадуудта, тэрэшэлэн бүхы капиталис дэлхэйдэ үзэгдэжэ байгаа экономическа кризисэй үедэ промышленна үйлэдбэриин бага болохотой хамта саарһан мүнгэнэй үнэ сэн таһалгаряагүйгөөр буурана.

Оронойнь бүхы национальна продукт бага болоно. Президентын өөрынь мэдэрһэнэй ёһоор, удаадахи финансова жэлдэ бүхы национальна продукт тухайлхада 3,3 процентээр, харин промышленна продукциин бодото хэмжээн 5 процентээр хорохо байна. Автомобильна ба барилгын промышленность мэтэ амин шухала һалбаринуудта үйлэдбэринь эгээл ехээр доошоо ороно. Дайнай һүүлээрхи бүхы үе соо эдэ һалбаринууд иимэ хүшэр хүндэ байдалда хэзээдэшье ороогүй һэн. Энээнтэй хамта саарһан мүнгэнэй үнэ сэн жэлһээ жэлдэ бүри түргөөр буурана. Һүүлшын жэлэй турша соо США-да үнэ сэн, багсаахада, 12 процентээр дээшэлээ гэжэ президент мэдэрнэ.

Экономикодо үзэгдэжэ байгаа доройтолгые зогсоохо, нэгэн доро саарһан мүнгэнэй үнэ сэнгэй бууралгые тогтоохо гэһэн бэелүүлэгдэшэгүй гэхээр зорилго США-гай зонхилхы бүлэгүүдэй үмэнэ табигдана. Промышленна үйлэдбэриин доройтон бага болохогүйн тулада өөрынгөө эльгээһэн бэшэгүүд соо президент үйлэдбэриин эзэдһээ, корпорацинуудһаа абтадаг налогые хороохо, томо баяшуулда бусад хүнгэлэлтэнүүдые хэхэ гэжэ дурадхана. Энэ хадаа монополинуудай аша туһа харалсажа, үбшэнтэһэн экономикодо гүрэнэй зүгһөө тарилга хэһэндэл адлирхуу болоно бшуу.

Энээнтэй хамта Пентагоной хэрэглэмжэдэ гаргашалагдадаг гаргашанууд нилээд ехэ болоно. Эдэ гаргашануудынь 94 миллиардда хүрөө. Ондоогоор хэлэбэл, энэ жэлэйхитэйнь сасуулхада, 9 миллиардаар ургаха байна. Эдэ бүгэдын тула правительство бюджедтэ үзэгдөөгүй ехэ гарза хэхэ ушартай болоно. Тэрэнь 51,9 миллиард доллар байха юм.

Саарһан мүнгэнэй үнэ сэнгэй бууралгатай тэмсэхын тулада социальна шэнжэтэй али элдэб программануудые нилээд хороохо гэжэ президент дурадхана. Гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, хүдэлмэриин хүсэ бэлдэлгын гэхэ мэтэ гаргашанууд бага болгогдохо байна. Энэл зорилгоор США-гай ажал хэхэ шадалтай улад зоной мүнөө байһан 6,5 процент хүдэлмэригүйшүүл хожомоо 8,1 процент болотороо олошорхоор түсэблэгдэнэ. Тэрэшэлэн хүн зоной хэрэглэмжэ дам саашадаа хороогдохоор хараалагдана.

Эдэ бүгэдэ ямар удхатайб гэхэдэ, США-гай зонхилхы бүлэгүүд экономикын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые Америкын ажалша арад зоной хүзүүгээр шиидхэхэ һанаатай.

Доройтолготой, саарһан мүнгэнэй үнэ сэнгэй бууралгатай тэмсэхэ тушаа президентын дурадхаһан хэмжээнүүд ямар нэгэн шэнэ зүйл бэшэ юм. Иимэрхүү хэмжээнүүд энээнһээшье урагша абтадаг байгаа, теэд тэдэнь мүртэй үрэ дүн үгэдэггүй һэн. Үйлэдбэри бага болоһоор лэ, саарһан мүнгэнэй үнэ сэн улам буураһаар лэ байгаа. «Дурадхагдаһан хэмжээнүүд бэлэхэнээр, түргэхэнөөр үрэ дүнгүүдые харуулхагүй» гэжэ президент өөрөөшье мэдэрээ һэн.

Дж. Фордын толгойлдог правительствын экономическа программа орон дотороо хатуу шангаар шүүмжэлэгдээ. Сэрэгэй гаргашануудые хороохо гэһэн эрилтэ улам шангадана. Эдэ гаргашануудай дээшэлхэ тума һүүлэй һүүлдэ экономическа бэрхэшээлнүүд бүри ехэ болоно. Мэдээжэ конгрессмен демократ М. Юдоллой мэдүүлһэнэй ёһоор, шэнэ бюджет дотор «национальна түрүү шэнжэ шанар тад буруугаар тодорхойлогдонхой, энээниие тулюур туйган американхидэй хуби заяанда хайша хэрэгээр хандадаг ушар гэршэлнэ». Түлөөлэгшэдэй палатын бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ А. Алмэн Пентагондо үгтэхэ һомололгые хороохын түлөө үгэ хэлээ.

Холбоото Штадууд экономическа кризистэ оронхой гэжэ президент Дж. Фордын экономическа асуудалаар эльгээһэн бэшэгүүд миин лэ батадхан харуулна бэшэ. Эдэ бэшэгүүд хадаа американ арад зониие бүри ехэ бэрхэшээлтэй саг хүлеэжэ байна гэжэ гэршэлнэ.

БЭЕЭ ДААНХАЙ ШЭНЭ ГҮРЭН

Анголодо саг зуурын хамтармал правительство байгуулагдаба. Тэрэнэй зорилго юуб гэхэдэ, урдань Португалиин колони байһан эгээл ехэ, байгаалиин арга нөөсэнүүдээр эгээл баян энэ орондо гүйсэд бэеэ даанхай байдал олгохо эрхэ нүхэсэл бэлдэхэ хэрэг мүн болоно. Энэ правительствода Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА), Анголые сүлөөлэлгын национальна фронтын (ФНЛА), Анголын хүсэдөөр бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө национальна союзай (УНИТА) ба Португалиин гурба-гурбан түлөөлэгшэд оролсобо. Тус правительствые президентын совет толгойлдог юм. Энэ соведтэ сүлөөрэлгын хүдэлөөн бүхэнһөө нэгэ-нэгэ түлөөлэгшэд ородог байна.

Орон дотор октябрь һарада Учредительнэ суглаае һунгаха һунгалта үнгэргэгдэхэ. Тинхэдээл колонизаторнуудай дарлалта доро 500 шахуу жэлдэ байһан Анголо ноябриин 11-дэ бэеэ даанхай эрхэ сүлөөтэ гүрэн болохо юм.

МПЛА-гай мүнөөнэй шатада бэелүүлхэ программые тодорхойлхо зуураа, тэрэнэй түрүүлэгшэ Агостиньо Нето иигэжэ мэдүүлээ. Ороноо колониализмһаа сүлөөлхэ хэрэгтэ эгээл ехэ хубитаяа оруулһан Анголын арадай энэ дайшалхы манлай хадаа Анголын хүсэдөөр бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө, тэрэнэй социальна бүридэлые хубилгахын ба хүн хүнэй мүлжэхэ ябадалые усадхахын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ байха. Тиихэдээ дотоодын ба гадаадын хархис этэгээдүүдэй һүйдхэлтэ ажал ябуулгын аюул тухай тэрэ онсо һэргылһэн байха юм. Эдэ этэгээдүүд орон доторнь арһа яһанай илгаа гаргадаг гурим тэрэ хэбээрнь үлөөхэ, уласхоорондын монополинуудай хиналта доро байдаг байгаалиин баялигуудые арад зоной гарта үгүүлхэгүй гэжэ һэдэдэг байха юм.

Тиихэ зуураа, эдэ хархис этэгээдүүд буу зэбсэг барижа, хорото аашануудые гаргана. Тэдэнэр февралиин эхин багаар Луандда арһа яһанай илгаагай үндэпөөр тулалдаа үүдхэһэн байгаа. Энэ тулалдаанай үедэ хүнүүд алуулһан, шархатаһан байха юм. Сүлөөрэлгын гурбан хүдэлөөнэй зэбсэгтэ отрядууд ба Португалиин армиин подразделенинүүд энэ городто эмхи гурим байгуулаа һэн.

Анголодо саг зуурын правительство байгуулһан ушар Африкадахи Португалиин урданай колонинуудай үгы боложо байһан тухай гэршэлнэ. Энэ хадаа эндэхи арадуудай өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө хэдэг амжалтатай тэмсэлэйнь үрэ дүн мүн болоно.

В. ГОНЧАРОВ,
О. АНИЧКИН,
Ю. ФЕДУТИНОВ.
(ТАСС).

УНШАГТЫ һонирхохол байхат

«ЕХЭ ОДОНОЙ» ШУХАГ ЭРДЭНИ

ЛЕНИНГРАД шадархи Павловска паркын үзэсхэлэн һайхан булангуудай нэгэн—«Ехэ одоной» талмай гоё гэгшын павильоноор шэмэглэгдэбэ. Урда сагай элитэ мэдээжэ архитекторнууд Винченцо Бренна, Чарльз Камерон тус павильониие шэмэглэһэн байна. Дайнай жэлнүүдтэ һандаргагдаһан энэ өөрсэ шухаг зүйлые Ленинградай архитекторнууд һэргээн шэнэлээ.

1799 ондо баригдаһан энэ байшан түрүүшээр амаралтын гэр мэтээр хэрэглэгдэдэг байһан гэдэг.

1837 ондо Россида анха түрүүн баригдаһан түмэр замай Петербургые Хаанай тосхонтой, Павловск тосхонтой холбоһон байгаа. «Вальсын хаан» гэжэ суурхаһан Иоган Штраус эндэ концерт табижа, дуй дуушалөө харуулһан байха. 1838 онһоо хойшо 10 жэлэй турша соо Павловскда зунай концертнууд наадануудай саг үргэлжын дирижерой тушаал даадаһан ... гэхэ.

Ородой түрүүшын түмэр замай түүхэ тухай документальна материалнуудтай выставкэ энэ павильондо нээхэ гэжэ шиидхэгдээ.

РАЙОННО ТҮБТЭХИ ЗООПАРК

МОЛДАВИИН Дрокия гэжэ багахан хото холуур суурхаһан байна. Хүршэ һууриин тосхонуудһаа олон мянгаад зон үдэр бүри эндэ ерэдэг юм. Боро гүрөөһэн, баабгай, һармагшан ба арсалангууд эндэ ушаһаа ехэ һонирхол үүсхэнэ. 300 гаран ан амитанай, 60 гаран түхэлэй шубууд эндэхи районой түбтэ нээгдэһэн зоопарк соо бии.

Нютагай хүн С. К. Слабойн үүсхэлээр энэ зоопарк эмхилхэгдэһэн байна. Ан амитадта тэрэнэй дуратайе түрүүшээр тала танилнуудынь лэ мэдэдэг байба. Удаа тээнь агрономой һонирхол тухай Дрокиин бүхы зон мэдэһэн байна. Тиигэжэ гэртэхи зоопарк хотын зоопарк гэжэ нэрлэгдэһэн байгаа. «С. К. Слобойн» зоопарк районһоо холуур мэдээжэ болонхой.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЭГЭЭН ЕХЭ

ТОКИОДО баригдаһан автомобильнуудые зөөхэ трюмүүд 6 мянга гаран хүнгэн автомобильнуудые гансата тээжэ шадаха юм. Энэнь 225 метр уттай, 32,5 үргэнтэй, автомобиль зөөдэг, дэлхэй дээрэхи түрүүшын томо түхеэрэлгэ болоно. Энэнь Японой, Европын хоорондо ябаха байха.

ШЭДИТЭ УГАЛЗАНУУД

МАРОККЫН урлалай искусствын заншалта мэргэжэл — модон дээрэ һиилэлгэ дундада зуун жэлнүүдһээ эхитэй. Мароккын Феса, Мекнеса, Маракеша, Рабат болон бусад эртэ урдын хотонуудай урлалай искусствын, гар ажалай үйлэдбэриин музейнүүдэй экспозицинууд эндэ табигдана.

Мүнөө сагай Марокко модон дээрэ һиилэлгэ үргэлжэ дэлгэрэнхэй. Бэлигтэй бэрхэ һиилүүршэн Мухаммед Аль Уаззани гэгшын нэрэтэй энэ искусство нягта холбоотой юм.

АШАГТА МАЛТАМАЛНУУД ОЛДОБО

ҺҮҮЛЭЙ ҺАРАНУУДАЙ турша соо Бирмэдэ сагаан түүлгэнай, вольфрамай ашагта малтамалнуудай 200 гаран хэбтэшэ олдоһон байна. Эдэниие шэнжэлэн нээхэ бэлэдхэл эхилбэ. Хуушан уурхайнуудые һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэри бэелүүлэгдэжэ байна. Ашагта малтамал үйлэдбэрилэн абадаг промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, тэрэнэй продукциие гадаадын оронуудта худалдаха гээшэ ороной экономико хүгжөөлгын түсэбэй хоёрдохи дүрбэн жэлэй (1974-75—1977-78 онууд) шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

НАРАН СЭСЭГ ҮТЭГЖҮҮЛХЭ АРГА ОНОЛ

НАРАН СЭСЭГЭЙ ургаса дээшэлүүлхын тула химиин хэрэглэхэ үтэгжүүлгэнүүдые гурбан жэлэй туршалга Румыниин Фундуладахи хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институтда дүүрэбэ. Фосфорно үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэһэнэй һүүлээр азодой үтэгжүүлгэ хэхэдэ, наран сэсэгэй ургаса гектар бүхэндэ 200—300 килограммаар дээшэлдэг байна гэжэ туршалганууд элирхэйлэн харуулба. Үрэһэн тоохи тосониинь 1—1,5 процентээр нэмэнэ.

Энэ арга Румыниин хамтын ажахынуудта үргэнөөр хэрэглэхые дурадхагдаа.

(ТАСС).

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

ТҮРҮҮШЫН ЧЕМПИОНУУД

ССGР-эй, РСФСР-эй арадуудай VI спартакиадада, Агуу ехэ Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дүрэ буляалдалгаар Алас-Дурна зүгэй зоһын чемпионат дүүрэбэ. Буряадай, Яхадай АССР-нүүдэй, Примориин, Хабаровска хизаарнуудай, Шэтын, Магаданай, Амарай, Сахалинай областьнуудай бүхэшүүл командаараа болон өөр хоорондоо спартакиадын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө гоё һайхан тулалдаатай барилдаа дүрбэн үдэрэй туршада барилдажа, Улаан-Үдэ хотын, республикын ажалшадые баясуулба. Мүрысөөнэй 2-дохи үдэр эндэ сугларһан 80 бүхэшүүл хахад финалда орохо эрхэ олохын түлөө ана мана тулалдаба. Эндэ спортын мастернууд Цыренов (Буряадай АССР), Ефремов (Хабаровск), Неустроев (Примориин хизаар), Занагов (Хабаровск), Уваров (Яхадай АССР), Иванов, Алексеев, Махутов (бултадаа Буряадай АССР) болон нааданда хабаадалсаһан мастерта олохон кандидадууд түрүү һуури эзэлхын түлөө барилдаанай һайн техникэ харуулжа, хахад финалай нааданда хабаадалсаха болоно.

Гурбадахи үдэр. Ялын 6 очкотойгоор шүүгдэһэн бүхэ саашадаа нааданда хабаадалсаха эрхэгүй болоно. Жэшээнь, 48 килограммай шэгнүүртэ дүрбэдэхи тойролгын (круг) эхилхэдэ, манай Дашинамжилов ялын 0, Яхадһаа ерэһэн спортын мастер Дмитриев ялын нэгэ очкотой болоһон байба. Эдэ хоёрой дунда барилдаанай эхилхэдэ, ордондо сугларагшад абяа шэмээгүйнүүд болошоно... Нааданай түрүүшын хахадай дүүрэхэдэ, эдэнэр 3:3 тоотойгоор тэнсэбэ. Эндэл манай бүхэ гэдэргээ сухарилтагүйгөөр добтолжо мэдэбэ. Тиигэжэ ябаһаар тэрэ нэйнгээ добтолон гэхэдэ, урдаһаань харюугай добтолго хэхэдээ, дала мүр дээрэнь даража буушаһан байба. Тиин Дашинамжилов түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаба.

Удаадахи — 52 килограммай шэгнүүртэ СССР-эй хоёр удаа чемпион болоһон, уласхоорондын классай спортын мастер Гавриил Дмитриев Хабаровскһаа ерэһэн спортын мастер Шойдук гэгшые шүүбэшье, түгэсхэлэй нааданда хоёрдохи, гурбадахи һууриин түлөө барилдаха болобо. Юуб гэхэдэ, урда үдэрынь тэрэ Шэтэһээ ерэһэн спортын мастер Иван Хураганда яаха аргагүй шүүгдэһэн байгаа. Харин Хураган чемпионой нэрэ зэргэдэ бултанһаа түрүүлэн хүртөө.

57 килограммай шэгнүүртэн соохоо манай командын түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Гармажап Цыренов Шэтэһээ ерэһэн мастер Цыкуновые шүүхэдээ, командынгаа гэшүүдэй дундаһаа баһал түрүүлэн чемпион болобо.

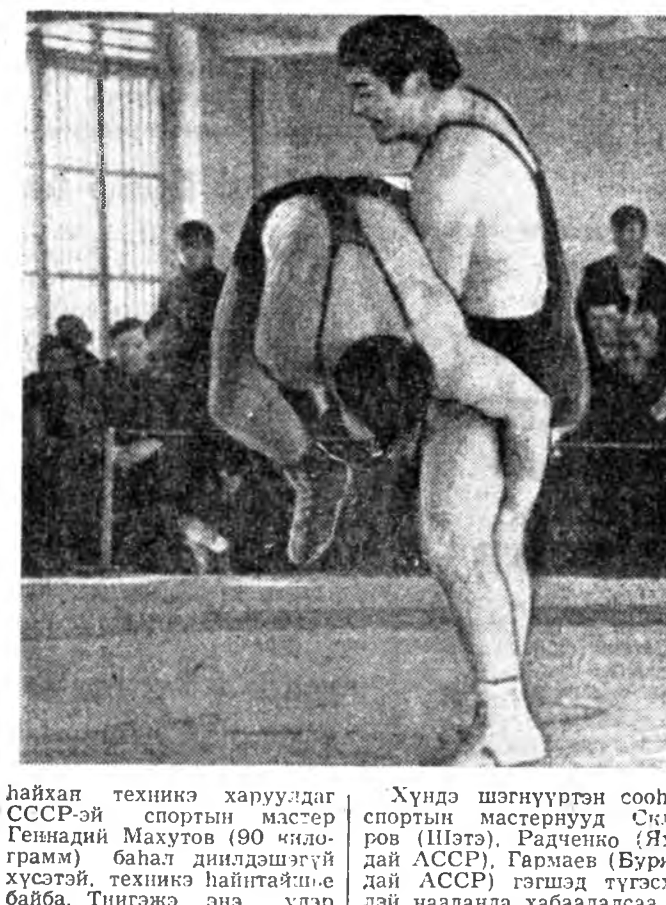
62—68—74 килограммда барилдаһан манай бүхэшүүл Зан Арименов, Валерий Иванов, Кирилл Балдаев гэгшэд мүн лэ эрхимлэбэ. 82 килограммай шэгнүүртэн соо СССР-эй спортын мастер Олег Алексеевтэ хүрэжэ барилдаха бүхэ үгы байба. Барилдаан бүхэндэ гоё һайхан техникэ харуулдаг СССР-эй спортын мастер Геннадий Махутов (90 килограмм) баһал диилдэшэгүй хүсэтэй, техникэ һайнтайшье байба. Тиигэжэ энэ үдэр чемпионой нэгрэ зэргэдэ хүртэбэ бшуу.

Хүндэшэг бэетэй бүхэнүүд соохоо спортын мастернууд Богомолов (Хабаровск), Кудрявцев (Яхадай АССР), мастерта кандидат Вострецов (Шэтэ) гэгшэд түгэсхэлэй нааданда чемпионой нэрэ зэргэ буляалдаха болобо.

Хүндэ шэгнүүртэн соохоо спортын мастернууд Скляров (Шэтэ), Радченко (Яхадай АССР), Гармаев (Буряадай АССР) гэгшэд түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: хахад финалда гараһан Кирилл Балдаев (дээрэнь) Яхадай АССР-эй Андросовые шүүбэ. Нүгөөдэ дээрэнь Геннадий Махутов Шестаковые (Яхадай АССР) шэдэжэ байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Возвращение Игоря Винокурова»— документальна фильм. Түрүүшынхеэ харуулагдаха. 10.25 — Г. Лонгфелло. «Песнь о Гайавате» уран зохёолой дамжуулга. 11.10 — Спорт тухай хөөрэлдөөн (үнгэтэ.) 11.40 — «Түрэл орон доторнай» — Ураал — хүндэ индустриин тон шухала район», 12.10 — «Угалзанууд» — (үнгэтэ). 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — һүүлэй һонин. 13.00 — Мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 13.10 — Агаарай долгиндо — «Залуу наһан». «Шинии ерээдүйн үдэр» гэһэн дамжуулга. 13.50 — Спортын һонин (үнгэтэ) 14.10 — «Экран дээрэ—кинокомеди». «Кубанай хасагууд»—уран һайханай фильм. 16.10 — «Научно-техническэ революци ба социологиин талаар үзэл сурталай тэмсэл». 16.20 — «Наадыш, минии баян». 16.50 — «Баатаршалга» — телевизионно альманах. 17.20 — «Кто был ничем»— телевизионно уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Факел» — «БАМ — мүнөө үе сагай агуу барилга».

«Орбита». 19.30 — «Экран дээрэ — кинокомеди». «Кубанай хасагууд» — уран һайханай фильм. 21.25 — Научно-техническэ революци ба социологиин талаар үзэл сурталай тэмсэл». 21.40 — «Наадыш, минии баян» гэһэн дамжуулга. 22.10 — «Баатаршалга» — телевизионно альманах. 22.40 — «Кто был ничем» — телевизионно уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 23.30 — 23.40 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — «Экран дээрэ кинокомеди». «Кубанай хасагууд» — уран һайханай фильм.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30—«Хүгжэмтэ зурагууд» — фильм-концерт.

«Орбита». 19.00—19.10 — Забһарлалга. 19.10 — спортын һонин.

Улаан-Үдэ. 19.30—«Ажалай эстафетэ». 19.55 — Декабристнуудай буһалгаанай 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Самоотверженнные жены» гэһэн литературна дамжуулга. 20.25 — Телевизионно һонин. 20.45 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар), 21.00 — «Хүдэлмэришэн нүхэр» гэһэн дамжуулга. 21.20 — «Академик Иван Павлов» — уран һайханай фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүдөөгэй механизаторнуудай уялга» — түрүү бэшэг. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалга. «Салют-4» станциин экипаж Газартаа бусажа ерэбэ» — ТАСС-ай мэдээсэл. «Түмэр замшад — Илалтын ажалай вахтада» — В. Цибинэй корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Зохёон байгуулхы хубиингаа түсэбөөр» — Р. Старцевагай статья. Фото-мэдээсэлнүүд. «Ерэхэ жэлэй ургасын жасада» — мэргэжэлтын зүбшэл.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ород хүдэлмэришэд. таряашадтай хамта» — П. Хаптаевай статья. «Бэелүүлһэмнай — ажалаймнай эхин» — А. Григорьевой статья. «Хүдэлмэришэнэй халааниие бэлдэхэ» — Н. Клочихинай корреспонденци. «Гоё һайханиие хамгаалга хэрэгтэй» — Д. Волковой корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Уласхоорондын шэнжэлэл. «Түрэлхид энээниие мэдэхэ ёһотой» — Л. Орловагай статья. Хилын саана. Сонос-холнууд.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон·телеграф·радио

ВАРШАВА

ШИИДХЭХЫ НҮЛӨӨН

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай ба тэрэнэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй бэелүүлдэг гадаадын ленинскэ политика уласхоорондын байдалай хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ гэжэ ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич ПОРП-ын Варшава хотын эмхиин тоосоото-һунгуулиин XV конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

СССР-тэй, социалис хани нэгэдэлтэ бүхы гүрэнүүдтэй манай холбоон дэлхэй дээрэ Польшын үүргэ ба ямар һуури эзэлжэ байһые элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. СЭВ-тэ хабаатай оронуудай хоорондохи экономическа харилсаан улам бүри үргэдэжэ байна.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй түгэсхэлэй шатые эдэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар дары үнгэргэхэ шухала гэжэ ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ мэдүүлбэ. Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай Венэдэхи хөөрэлдөөндэ алхам хэхэ шухала гэжэ бидэ тоолонобди гээд тэрэ хэлээ.

ХАНОЙ

Патриодуудай амжалтанууд

ТАСС

1975 оной январь һарада Урда Вьетнамые сүлөөлхэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Намбогой баруун хубида шэбээлһэн сайгон сэрэгүүдэй бүхы добтолгонуудта шанга харюу сохилто хэһэн байна. Таряашадһаа барайгарыень булян абаха гэһэн али бүхы һэдэлгыень буруу һүргэбэ.

Патриодууд сэрэгэй 330 бэхилэлгэ, 2 бааза һандаагаа, дайсанай 8500 солдадые хүлһөөнь буулгаа.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Советскэ Союзай арад зоной байдал тухай хөөрэһэн олон материалнуудые аха дүү социалис оронуудай хэблэл үргэнөөр толилно. Болгариин «Работническо дело» газетэ ехэ очерк толилоо. Волгоградай ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай тэрээн соогоо хөөрэнэ. Совет Алас-Дурна зүгтэ ажаһуудаг хүн зоной ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай материал Чехословакиин «Млада фронта» барлаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын албанай хэрэгээр САР-та, АРЕ-дэ ерээд бусалгын дүнгүүдые гадаадын газетэнүүд шэнжэлжэ үргэлжэлһээр. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ эдэ оронуудай түлөөлэгшэд Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай нэгэн адли һанал бодолтой байба гээд Венгриин «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ. Женевэдэхи эбэй конференци Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые шиидхэхэ аргатай байна гээд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ эдэнэр тэмдэглээ гэжэ Финляндиин «Тиедонантая» газетэ мэдээсэнэ.

Корейн Арадай армиин байгуулагдаһаар 27 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудые хэдэ хэдэн газетэнүүд тунхаглаба. Польшын «Жолнеж вольности» газетэ энэ темээр шэнжэлэл толилходоо, иигэжэ бэшэнэ: «Корейн Арадай арми Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалые сахихадаа, Урда Корейн хархис хүсэнүүдэй харата муухай ябуулгануудые нэгэнтэ бэшэ зайсуулһан байна. Гадаадын империализм эдэ харата хүсэнүүдые дэмжэнэ».

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм Европын хэдэ хэдэн гүрэнүүдээр ябахаяа гараад, мүнөө ГДР-тэ ерээд байһан тухайнь «Берлинер цайтунг» газетэ бэшэнэ. «Ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһые ООН-ой улам бүри ашаг үрэ ехэтэйгээр бэелүүлхын тула ГДР бүхы шадалаараа тэмсэхэ юм», — гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Перудахи байдал тухай газетэнүүд мэдээсэнэ. Революционно правительствын эрид шиидхэхы ябуулгануудай ашаар орон дотор түрүү үзэлтэй социально-экономическа хубилалтануудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ һаад тойбо татахые һэдэһэн хархис ба контрреволюционно хүсэнүүдэй ээлжээтэ һэдэлгэ буруу һүргэгдөө.

(ТАСС).

РИМ

ИЗРАИЛИИН ПОЛИТИКА БУРУУШААНА

ТАСС

Италиин Коммунис партиин ба ИКП-гэй ЦК-гай уряалаар Италида ерээд байһан Израилиин Коммунис партиин делегацинуудай хоорондо хөөрэлдөөнүүд боложо дүүрэбэ. Уласхоорондын байдал тухай, тодорхойлон хэлэхэдэ, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай асуудалаар хөөрэлдөөнэй үедэ һанамжануудаа хэлсээ.

Шахардуу шанга байдал һуларуулха, амгалан ёһоор зэргэ оршохо политика хадаа уласхоорондын харилсаанда улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна гээд хоёр делегациин эндэ тунхаглагдаһан коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ. Империалис ба хархис хүсэнүүдэй эсэргүүсэлтэ хээд байгаашье һаань, Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай эб найрамдалта гадаадын политическэ хараа шугамаар, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин, демократическа хүсэнүүдэй шууд сэхэ тэмсэлээр энэ политика ехэ амжалта туйлаһан байна.

Булимтаран эзэмдэһэн Араб газар нютагуудһаа сэрэгүүдээ гаргахые арсан, Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые мэдэрээгүй байһан Израилиин правительствын хараа бодолые ИКП, КПИ эрид буруушааба.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67,81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1975 оной февралиин 11. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01322. Заказ № 1044